

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

FÖR · KVINNAN · OCH · HEMMET

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: FRITHIOF HELLBERG.

PETER NANSEN. EFTER ETT OLJEFÄRGS-
PORTRÄTT AF R. WINGE.

PETER OCH BETTY NANSEN.

DÅ SENASTE tiden har det äfven förut mycket celebra paret Nansens namn oupphörligen varit på allas läppar nere i hufvudstaden vid Sundet. Hvad frun beträffar, så skedde, såsom många Iduns läsarinor och läsare veta, under förra säsongen en brytning mellan den vackra och utmärkta skådespelerskan och hr Martinius Nielsen, direktören för Dagmar-teatern, den teater Betty Nansen tillhört alltsedan hon 1899 lämnade den »kungliga», statsunderstödda scenen. Af verklig eller inbillad anledning missnöjd med Dagmar-teaterns energiske, stundom kanhända till oresonlighet energiske ledare och den rollutdelning, han under de senaste tiderna företagit, bröt hon, utan att bekymra sig om det höga vitet (15,000 kr.), med den resoluta raskhet och den säkerhet i situationen, som så ofta känneteckna medlemmarna af det s. k. svagare könet, sitt kontrakt, ingick allians med en annan Köpenhamns teaterdirektör, hr Dorph-Petersen, drog i sitt aftåg med sig en af den gamla scenens mest lofvande unga krafter, Emil Poulsens son, hr Adam Poulsen, och har nu allt sedan detta spelårs början härskat som direktis och själfskrifven primadonna på Folkteatern.

Hr Peter Nansen, författaren till »Maria», »Julies dagbok», »Judiths äktenskap» och flere andra, mycket lästa böcker, har också han fått något af aktualitetens särskilda intresse öfver sig. Det torde icke vara obekant, att hr Nansen såsom sedan flere år tillbaka litterär chef för det ojämförligt största bokförlaget i Norden, det Gyldendalska, på den utkommande litteraturens karaktär och utseende, på unga författarens och författarinnans väl och

ve, utöfvat ett inflytande som säkert få med honom. Till det väldiga och gamla förlagets lokaler vid Klareboderne i Köpenhamns åldriga centrum ha Danmarks och Norges berömdaste och största diktare sändt sina verk, och dit ha de ännu unga och okända vandrat med sina manuskript och äresjuka drömmar. En verklig konkurrent har emellertid firman haft under de sista åren i »det Nordiske Forlag», med omdöme och kraft drivet af direktör Ernst Bojesen. Till öfverraskning för alla dem, hvilka bevittnat den alltmera häftigt drifna konkurrensen i enorm bokproduktion de bägge förlagen emellan, kom så underrättelsen, att man beslutat sig för en sammanslutning. De båda förlagen komma hädanefter att idka sin verksamhet under gemensam ledning och utgöra en enda firma. Och hr Peter Nansen blir litterär ledare för det hela, själen i en förlagsaffär, som i omfattning icke allenast blir något enastående i Norden, men som i omfång världen öfver torde ha få medtäflare. Det är ju en ställning, som kräfver en man med egenskaper, men ingen, som kommit i beröring med Peter Nansen, kan tvifla om att han är den, som innehar dem. Att det gamla »Gyldendalske Boghandels» förlag haft anledning känna sig nöjd med honom, visas där af att den nybildade firman låtit honom stå kvar på sin plats, med den utstäckta myndighet sammanslagningen skänker honom. Han är den rätte mannen på den rätta posten. Han har en modern affärsmans kvicka och kloka blick, och han har en modern advokats korrekthet i underhandlingen; han förstår, och han är att lita på. Och så är han själf författare, och har såsom sådan långt öppnare öga för ett arbetes eventuella förtjänster än de, hvilka stå själfva yrket mer eller mindre fjärran.

Ja, författaren Peter Nansen — det är nu snart länge sedan han skref något. Under teknad frågade honom en gång, hvarför man nu aldrig mera såg något af hans hand. »Åh,» svarade Peter Nansen med det leende af älskvard och stillsam ironi, hvarmed han brukar säga sina repliker, »det behöfs inte, här ha vi så många andra, som skriva.» Ja, det är många, som skriva och ge ut böcker i Danmark och på »Gyldendalske Boghandels» förlag, men nog finns det ändå de, som gärna skulle gripa efter en ny volym af författaren till »Judiths äktenskap».

Så mycket vackert och känsligt och fint, som Peter Nansen skrivit om kvinnor och kärlek, skola helt visst Iduns läsarinor, när de nu se hans bild i sin tidning, med en varm och tacksam tanke tänka tillbaka på hans böcker, af hvilka de säkert läst de flesta.

De skola erinra sig »Julies dagbok», skildringen af en liten blek dam ur de stilla existensernas värld, som blir kär i en skådespelare, och af hur det kom att gå henne; skildringen af hur kärleken fyller henne med

ett nytt, förhöjdt och starkt lif, hur hennes unga själ flämtar i okänd oro, hur olycklig hon stundom känner sig och hur lycklig hon ofta är, hur den hon älskar går ifrån henne, men hur hon ändå, när allt är slut, tänker tillbaka på den trolöse, som öfvergifvit henne, som man i vinterns kyliga och matta sken tänker tillbaka på sommarens strålande och blåa dagar... varsamt gömmer minnet om honom i sitt inres innersta och låter det bli till en eld, som värmer henne under frusna år.

De skola erinra sig »Maria» — boken om en man, som vandrat på många vägar och plockat i många trädgårdar, men som på sistone träffar en kvinna, som lyckas fånga honom helt och som han kommer att tillbe som man tillber en gudinna, framför hvars sockel man ligger på knä... som han lofvar med hänfödda ord, därför att hon skänkt hans hjärta sällheten att få brinna i en hel och samlad låga...

De skola erinra sig »Guds fred», berättelsen om en lifsflanör, som tröttnat på den alldagliga erotikens torra och hetsande sötma; som börjar känna sitt hjärta åldradt och tomt; som börjar längta efter det friska och oberörda ofvanpå allt det nattståndna och kvalmiga, efter »kvinnan som hon utgick från naturens hand, på samma gång jungfru och moder», ofvanpå alla de af kulturen omformade och skadade kvinnor, han sett på promenaderna och råkat i salongerna; romanen om idyllens lugna kärlek, hvars värme icke bränner fingrarna och hvars eld icke förtär själen.

Och de skola erinra sig »Judiths äktenskap», den världsvisa och vemodiga historien

FRU BETTY NANSEN. EFTER EN AMATÖR-
FOTOGRAFI FÖR IDUN.

om, hur två kunna älska hvarandra och ändå i ett samlif förstöra hvarandra och pina hvarandra till döds, sagan om, hur kvinnan med det mörka vildfågelblodet och de mörka vildfågelsinstinkterna i sig aldrig kan ge sig till tåls i en stillsam och lugn lycka, utan ständigt måste längta bort och bort och långt bort...

Den intagande lilla Köpenhamnsflickan, som är hjältinnan i »Julies dagbok», skriver om lyckan att älska dessa ord: »Det är mig, som om jag ur ett trångt puppskal, som dolde lifvets vidunderliga mening för mig, flugit ut i all uppenbarelsens härlighet som en lyckoberusad fjärl. Tung var min gång förr. Nu är det, som sväfvade jag lätt hän öfver lifvets bekymmer, som om jag hade vingar, som bure mig öfver alla svårigheter. Jag står på en jord, som häfver sig under mig, och jag famnar en himmel, som sänker sig ned öfver mig. Det är jublande musik rundt om mig, och jag själf är som en sång, som stiger och stiger...»

Det är vackra ord, icke sant, och det är vackert, icke sant, att en man så fint kan uttrycka den berusning, den sälla försänkning i själfva känslan, hvarmed unga kvinnor hängifva sig åt sin kärlek, när deras hjärtan vaknat för första gången? För att kunna skriva så, måste man äga en poets vördnad för kärleken, en svärmars andakt för känslan.

Och i själfva verket är Peter Nansen framför allt en kärlekens trubadur och svurne dyrkare. Kärleken är eljes något som männen ofta ta hårdt och klumpigt på, med sträff förakt eller oäkta patos; att Peter Nansen tagit den så fint och så varligt, borde kvinnorna hålla honom räknad för. De varma och mjuka ord, hvarmed kärlek skildras, skänka Nansens böcker det mesta af den poesi de innehålla; och den känsla, som går igenom dem, är ej mindre äkta, därför att den dämpas och hålles nere af en nutidsmänniskas lugna, den stora frasen och den stora åtbörden fruktande ironi.

Och rätt till plats, icke bland de stora och betydande diktverken, men bland de goda böckerna ha också de flesta af Nansens små volymer, så visst som dylik rätt kan förskaffas genom en konstnärlig, smakfull och uttrycks-kraftig språkbehandling och genom förmåga att måla och framkalla människogestalter. Lefvande ansikten, framför allt af kvinnor, se fram ur nästan hvar och en af Peter Nansens böcker. Och om eftervärlden icke skall räkna Peter Nansen till de verkligt betydande författarnes lilla krets, har den dock en anledning att förlåta honom därför: att han själf så klart och så älskvärdt insett, att han icke hör dit. Det finns i detta ögonblick många skribenter, hvilka högt bekänna större tankar om sig själfva än Peter Nansen någonsin ägt, men som dock skola glömmas snabbare än han.

*

MELLINS FOOD

Skådespelerskan Betty Nansen har den likhet med författaren Peter Nansen, att hon redan från sin debut visade en förvånande kändedom om sitt yrkes teknik. Jag har framför mig en teaterrecension, som klippts ur »Politiken» för dagen efter hennes debut — den 27 augusti 1893. Det var som Dora, den Sardouska parodrollen — på Kasino. Den unga okända Betty Möller, om hvilken ingen den gången visste annat än att hon var ett teaterbarn med skådespelare till både far och mor, karaktäriseras såsom utomordentligt lofvande och i häpnadsväckande besittning af tekniska uttrycksmedel och — framför allt — scenisk säkerhet. Hon tycks ha rört sig på scenen med samma obekymrade nonchalans och goda humör, hvarmed Peter Nansen förde pennan i sin debut — den 1883 utgifna novellsamlingen »Unga människor». Och scen-säkerheten från debuten har hon framgent alltid bevarat, och tekniken, hvilken hon då väl endast skenbart var i besittning af, har hon till fullo bemäktigat sig. Den som sett henne i ett större antal roller, vet hur beundransvärdt hemma hon är i sitt yrke, hur mycket hon kan som skådespelerska. Naturligtvis har det också gått henne som det gått med mannen-författaren: man har beskyllt henne att vara »teater» som aktris, att vara knep och fiffigheter och goda påhitt — liksom man beskyllt honom för att som skribent endast vara faisseur och handverkare.

Fiffigheter och knep och goda påhitt — åh ja, det finnes mycket dylikt hos skådespelerskan Betty Nansen. Men hemligheten är den: det finnes stycken och roller, hvilka endast kunna bäras af sådant, hvilkas tomhet är sådan, att en själ aldrig kan träda fram därur; där en lycklig åtbörd, ett fyndigt leende, en genialisk blick får ersätta allt det andra — allt det, som icke finns där. Betty Nansen har spelat många sådana roller; och den, som iakttagit noga, har kunnat se, hur hon höjt sig ur sin roll, lett åt den, kastat boll med den, för hela stunder liksom frigjort sig ur den och liksom sagt till publiken: Jag är denna roll, men denna roll är icke jag, jag är också annat och mer. Jag fyller den, men den fyller icke mig.

Men att hon också — liksom författaren af »Judiths äktenskap» — inom sig bär en ström af känsla, som, om också behärskad, dock är nog mäktig att göra henne till verklig konstnär, det har hon visat i alla de upp-gifter, som låtit henne få tillfälle därtill.

Jag vet icke, hur många af dem, som läsa detta, sett henne som Agnes Jordan i Georg Hirschfelds bekanta stycke eller som Tora Parsberg i Björnsons ryktbara pjäs. De som sett henne i dessa upp-gifter veta hvad hon är, när hon är som bäst; när rollen fyller henne och hon är sig själf däri. Konst så fulländad, att den fånglar som en poets gjutna och lysande vers. Själ så hel och samlad, att den griper som lifvet själf, som människoödet, som utspelas för våra ögon.

När man såg henne som Agnes Jordan, tänkte man: Det är ingen utklädd skådespelerska, som står där uppe, det är en lycklig kvinna från år, som länge sedan gått, som vaknat upp ur sin sömn och kommit tillbaka. Och när man såg henne som Tora Parsberg, tyckte man ofrivilligt att in bland scenens flärd och utstoffer och upphettade luft, ned öfver salongens besättning af nöjeslystna och fåfänga gick som en kall pust från det lif, som man i denna stund i lycka och osällhet, nöd och njutning kände levas fram af människornas barn där utanför teaterns konstlade ljus och glädje... inne i husen, som lågo mörka och tigande i natten, bakom fön-

sternas gardiner, som rullats ned och utestängde...

Betty Nansen har en gång skrivit en liten skildring om sin barndom, en sorgmodig och tung barndom sådan alla barn ha den, som lefva ensamma bland gamla människor och som inga jämnåriga ha att leka med; en barndom, som blir dubbelt tung och sorgmodig, när föräldrarna tillhåra scenens oroliga och kringflackande människor och barnet allt från späda år får vänja sig att lefva för sig själf mellan en tillfällig bostads tigande och fientliga väggar:

... Jag var tolf år, mycket utvecklad för min ålder och med en fantasi, som ofta icke visste af några tyglar. Den massa teater-pjäser jag såg, den mängd romaner jag slukade gjorde mig nervös och — rädd för att vara ensam. Och jag var ensam i våningen från 6 till 12 hvar enda afton! Senare har jag ofta tänkt, att en barnhjärna måste vara otroligt stark för att kunna tåla så mycket, som min fick lof att göra. Begynnelsen af kvällen förlöpte något så när. Mor tände lampan, innan hon gick, jag satte mig ned och läste mina läxor. Men när klockan var framåt åtta, kom ångesten. Det tassade i korridoren, det knarrade i skåpet, i sängkammaren. I timal kunde jag så sitta och stirra på dörren, utan att röra mig, med brännande kinder och fuktiga händer och hjärtat bankande ända upp i halsen. En afton minns jag tydligt, som var det i går. Far klippte ut »Politikens» romaner, dels för att själf läsa dem, dels för att jag icke skulle få fatt på dem. Olyckligtvis visste jag, hvar han gömde dem. Jag hade just fått tag i en — jag minns icke titeln, ej heller författarens namn, men jag ser ännu för mig den sida i boken, där det stod beskrivet, att en man har hängt sig. När dörren öppnas till det mörka rummet, faller månljuset in på hans uppsvällda, döda ansikte. Jag kände, hur jag blef hvit af fasa, då i detsamma — vi bodde på nedra botten — en förbigående med sin käpp eller sin hand slår ett dundrande slag på rutan, åtföljdt af en ed och ett vämjeligt ord. Då skrek jag högt, skrek som ett djur och störtade med andan i halsen ut ur rummet, ut på gatan. Det var vinter, jag var barhufvad och utan ytterkläder, men jag märkte det icke. Jag bara sprang ned för den mörka Nörresögade bort till Frederiksborggade. Där var ljus och människor. Först då återkom jag till mig själf, och huttrande af köld gick jag hem igen. Men många gånger senare, när ångesten blef mig för stark, klädde jag på mig och begaf mig till Frederiksborggade för att känna mig mellan människor och kyla af min hjärna i det strålande ljuset från de stora butikerna.

Som den lilla tolfåriga flickan från de tigande rummens skrämmande hallucinationer flyktade ut i storstadsgatans flod och ljus och rörelse, så skulle också skådespelerskan bära fram sin konstnärsensamhet, sin konstnärsdröms syner, i rampens sken, för teater-salongens brokiga myller af människor...

DAVID SPRENGEL.

Alla

som ännu äga några tillgodohafvanden för till Idun lämnade bidrag intill den 31 dec. 1903, behagade ofördröjligen och senast inom april månads utgång sådant anmäla, enär räkenskaperna för föregående år inom denna tid måste fullt avslutas.

af Läkarekåren erkändt bästa näringsmedel för barn och sjuka.

Finnes på Apoteken samt hos Specialhandlarne.

PROF gratis och franko från Axel Lennstrand. GEFLE.

»DEN NYA KVINNAN.»

NORA.

Jeg har andre ligeså hellige pligter.

HELMER.

Det har du ikke. Hvilke pligter skulde det være?

NORA.

Pligterne imod mig selv.

— — — Jeg tror, at jeg er først og fremst et menneske — — eller ialfald, at jeg skal forsøge på at bli'e det. — —

(HENRIK IBSEN.)

FÖR DEN kvinna, som rätt insett sin plikt mot sig själf och samhället, gäller det att förr eller senare klargöra sin ställning med afseende på tidens frågor och tidens kraf. Särskildt under brytningstider, sådana som den närvarande, då det på nästan hvarje område i lifvet utkämpas en strid mellan det nya och det gamla, kan ej den tänkande kvinnan undgå att en dag ställas inför valet mellan ett framåt eller tillbaka. Och för den, som gjort sitt val och ställt sig i framstegspartiets led, blir det af den allra största vikt, att hon kan så inrätta sitt lif, att det blir till gagn för hennes sak och därmed för samhället.

Men kvinnans insats i det offentliga lifvet är icke blott utaf social, utan äfven af ekonomisk betydelse. Den vinst, som tillföres samhället genom kvinnans öfvergående från en tärande till en närande medlem, ligger i öppen dag, men så länge kvinnan, äfven den arbetande, nöjer sig med att såsom parasit lefva på samhällsstrådet — då hon kan göra full rätt för sig — måste man beteckna hennes arbete såsom illojal konkurrens i förhållande till mannens. Det kapital, som representeras af det kvinnliga arbetet, växer i mån af arbetsmarknadens vidgning och de för kvinnan därmed ökade arbetsmöjligheterna, men i hennes egen hand ligger sedan afgörandet, huruvida detta kapital skall kunna göras räntebärande, eller om det alltjämt måste betraktas såsom dödt. Räntebärande i den rätta betydelsen blir det först, då inkomsten af detsamma åter släppes ut i marknaden, omsättes i nya värden och bereder jordmånen för kommande släkten.

Intet är lättare än att stanna vid det gamla, låta bli att tänka, låta bli att handla, endast följa med strömmen, att passivt åse det, som händer inom den närmaste synkretsen, sitta hemma och intala sig själf, att man gör sin plikt. I forna tider ansågs det som dotterns plikt att stanna i hemmet, tills hon gifte sig, och, om hon icke »blef gift», att stanna där, tills hemmet upplöstes, och sedan såsom en del af arvet öfvergå till någon släkting, för att införlifvas med dennes hem. Kvinnan hade plikter såsom maka, moder, dotter, syster, men om hennes plikter mot sig själf såsom själfständigt tänkande och med fri vilja utrustad människa, därom visste man intet. Man hade icke då kommit till insikt om sammanhanget mellan pliktuppfyllelsen mot sig själf och andra, icke insett, att den, som skall bära ansvaret för det nya släktets utveckling, först måste utveckla sig själf. Och om den kvinna, som hela sitt lif satt hemma, virkade och väntade, slutligen föll fattigvården till last, hade man däremot intet att invända: det var kvinnans plikt att vänta, att resignera, hennes plikt, att tyst taga emot allt såsom nådegåfva.

Denna tid af väntan och virkning tyckes numera vara en öfvervunnen ståndpunkt, och det är icke längre kvinnan förmenadt att själf utstaka sin väg för sig och skaffa sig en inkomst, så länge nämligen som hon stannar inom vissa gränser och icke fullständigt afsäger sig det nådebröd, som hindrar henne från ett verkligt oberoende.

Att den utomhus arbetande dotterns ställning till föräldrahemmet icke längre kan förbli densamma som den till själföförsörjning oförmögna och därigenom fullständigt beroende unga flickans från våra föräldrars och morföräldrars ungdom, detta måste dock en gång blifva uppenbart. Den unga kvinna, som ute i lifvet deltagit i kampen för tillvaron såsom en själfständigt tänkande och själfständigt sträfvande individ, kan icke nöja sig med att i hemmet gå modern »till handa», hjälpa till med de sysslor, som i somliga hem ännu anses sammanfalla med dotterns plikt: vattna blommor, lägga upp småbröd, öfverse bordets dukning m. m. i samma stil. Och hur skulle en mor, ännu i sin krafts dagar, vilja öfverlämna ledningen af hemmet till en dotter, och hur skulle denna, som har största delen af sin tid upptagen af arbetet utomhus, kunna åtaga sig ledningen af ett stort hushåll, kanske med många tjänare, utan att någon blir lidande däraf? Utom det att dottern, om hon annars följt med sin tid, naturligtvis i hemmet skulle söka att tillämpa moderna idéer, som icke öfverensstämma med de gamlas seder och bruk, icke med det gamla hemmets traditioner. Man kommer ovillkorligen att tänka på liknelsen om nytt vin i gamla krukor, och man tänke sig ordningen och trefnaden i ett hem, där många vilja styra. Ej heller kunna de unga i göromålen i det gamla finna samma intresse som i det egna hemmets, där en bär ansvaret, en bestämmer. I ett väl ordnad hem, liksom på alla andra områden, måste det vara en, som styr, en som bär ansvaret. Arbetets fördelning och ansvar, dessa både inom och utom hemmet så viktiga faktorer voro, innan kvinnan i samarbete med mannen utomhus fått insikt om dessas värde, i hemmet nästan alldeles okända. Och hurudant skulle tillståndet i det hem blifva, där flera på olika yttre arbetsområden sysselsatta döttrar ville inrätta sig hvar och en efter sin personliga smak, där hvar och en oinskränkt ville disponera minst ett par rum, där hvar och en ville tillämpa sina idéer och se sin speciella vänkrets. Blefve icke ett sådant hem närmast att likna vid ett hotell eller *boarding-house*, särskildt om hvar och en af dess »gäster» därtill skulle vara betalande?

Under sådana omständigheter blefve det säkert mindre samhörighetskänsla, mindre gemenskap mellan familjens olika medlemmar, än om de unga, hvar i sin stad, ginge ut att bilda nya hem. Från hvart och ett af dessa skulle det sedan säkert endast gå genvägar till det gamla hemmet, och hvarje sammanträffande skulle under sådana förhållanden blifva till verkliga högtidsstunder, under det att den dagliga samvaron under hvardagslifvets id och strid knappast är ägnad att tillvarataga de ljusglimtar, som verkligen gifvas.

Blir gemenskapen med det gamla hemmet förvandlad till en ekonomisk fråga, är det dotterns såväl som sonens plikt att bidra till hemmets bestånd och föräldrarnes bekymmersfria ålderdom. Den betalning, som den sista i det burgna hemmet kvarhållna dottern skulle anse sig skyldig erlägga, måste däremot betraktas såsom en nationalekonomisk förlust, då hennes bidrag i sådant fall endast

Tvätt-Siden

till

Klädningar & Blusar

å 90 öre pr meter, tull och portofritt, offerera.

Schweizer & Co., Luzern S 6, (Schweiz).

Sidentygs-Export. — Kungl. Hoflev.

komme att läggas till kapitalet, för att sedan en gång lika fördelas mellan syskonen. De själföförfvade penningarne böra kunna disponeras så, att man af dem erhåller den största möjliga vinst, på samma gång som de öppna vägen till oberoende. Kvinnans bestämmanderätt öfver sina ofta surt öförfvade penningar tyckes likväl icke ännu hafva ingått i det allmänna medvetandet. Hennes skyldighet att betala skatt till staten utan motsvarande bestämmanderätt öfver användningen af dessa medel kan tjäna som bevis för detta påstående.

Att gamla tiders förmyndarskap icke rätt kan öfverensstämma med den om sin människo- och medborgarrätt medvetna »nya» kvinnan, som af egen fri vilja ikläder sig de plikter, hennes samvete bjuder, detta borde hvarje tänkande människa kunna inse. Det fanns en tid, då kvinnan aldrig blef myndig — om hon blef det till namnet, så blef hon det dock icke till gagnet. Hon skulle vara underkastad en mans vilja, faderns, broderns, den äkta mannens, någon egen vilja, någon egen åsikt, därom var aldrig frågan. Kvinnan skulle offra sig, ty det var just i själfuppoffringen, som hennes storhet ansågs ligga. Att ett sådant blindt själfuppoffrande å ena sidan skulle hafva själfviskhetens fria utveckling och ett missbruk af denna uppoffring till följd å den andra, är själfklart, ty blir icke just själfuppoffringen ett verktyg i själfviskhetens tjänst? Och hvar ligger offergränsen? De motiv, som drifva till själfuppoffring, kunna för öfrigt vara själfviska nog, äfven om de icke synas så. Den ena finner tillfredsställelse i att låta klippa sina vingar, den andra i att spänna dem till flykt.

Kvinnan skulle resignera, så löd forna tiders dom. Men i och med detsamma hon lösgjort sig från en föräldrad lifsåskådning och själf tagit afgörandet öfver sitt vara eller icke vara såsom aktiv samhällsmedlem om hand, har hon också rätt att själf bestämma öfver sitt öde, och för dem, som ännu kvarhållas i det gamla, måste den dag en gång komma, då personligheten — så vida det finnes någon — måste taga ut sin rätt, så vida icke individen skall gå under. Det i våra dagar i en så oroväckande grad växande antalet af nervsjuka måste i de allra flesta fall tillskrifvas bristen på lifsuppgift, bristen på lifsintressen. En dådlös tillvaro i det gamla hemmet, ett mekaniskt, själsdödande arbete kunna båda vara lika ödesdigra för den andliga hälsan, och, för att icke andligen gå under, drifves mängen kvinna till förtviflans steg i den ena eller andra riktningen. Den ena räddar sig in på religionens område, där hon i det öfversinnligas tjänst och genom ett fullständigt afskiljande från världen söker frid och näring för sin hungrande själ, den andra går kanske i elfte timman in på ett för hennes bättre jag motbjudande äktenskap såsom en sista »räddning».

SOMATOSE

Erkändt bästa krafthöjningsmedel.

Ökar aptiten i hög grad. Erhålles på apotek.

Lanolin-
Sana-Tvål.

garanterad ren, neutral,
mild och öfverfet.

Bästa Barntvål!

25 öre st.

Grumme & Son
Stockholm.

För alla upplysta, framsynta föräldrar borde det därför icke blott vara en tillfredsställelse att se sina barn verkande på de områden, där hvar och en af dem bäst kan fylla sin uppgift i lifvet, utan äfven att se dem i hem, som de själfva förmått skapa åt sig — en borgen för andligt och materielt framåtskridande.

Det finnes föräldrar, nog frisinnade, att icke fordra någon uppoffring från barnens sida, och det finnes fall, där en falsk och opåkallad plikt känsla hos de senare endast skulle verka hämmande för deras egen utveckling, utan att vare sig föräldrar eller barn finge erfaras den motsvarande vinsten.

För de kvinnor, som insett, att de måste göra sig till herre öfver omständigheterna, såvida icke dessa skola göra sig till herre öfver dem, gäller det sålunda att handla. Men det visar sig i denna fråga liksom i så många andra, som beröra kvinnliga intressen och kvinnligt framåtskridande, att kvinnan själf är kvinnans skarpaste motståndare.

Och »tro mig», så länge den arbetande kvinnan anser det med sin plikt förenligt att — om också endast delvis — anlita den privata »fattighjälpen» och ligga den privata välgörenheten till last, så länge finnes endast ringa utsikt till en förbättring af hennes villkor från de arbetsgivande myndigheternas sida.

S — — N.

PER SPELEMANS VISA.

DET VAR en gång en liten speleman, som drog genom bygderna och spelade på fiol vid gillen och lustbarheter. Och det hände ock ibland att han sjöng visor. När flickorna flockade sig omkring honom och ropade: »Sjung för oss, Per speleman,» då log han, drog ett par stråkdrag öfver fiolen och sjöng så denna visa:

Där gingo tre flickor åt vägen
allt i en aftonstund,
och upp steg månen, smal och ny,
på fästets klara rund.

Den första sade: »Se månen!
Se månen klar och grann!
Nu är det bäst att niga här,
så djupt man niga kan.

Ty om man för månen niger,
när ny han blänker i sky,
en vacker gåfva skall man få
allt före nästa ny.»

Hon neg så djupt och sade:
»Du måne, klar och grann,
jag önskar mig en silkekjol
med gyllenröda band.»

Den andra neg och sade:
»Du måne högt i sky,
jag önskar resa åt främmandt land,
långt bort från denna by.»

Den tredje neg och sade:
»Du måne silfvergrann,
jag önskar mig till nästa ny
en liten fästeman!»

Och inte fick nu den första
en kjortel med guldband,
och inte fick den andra gå
till fagra, främmande land.

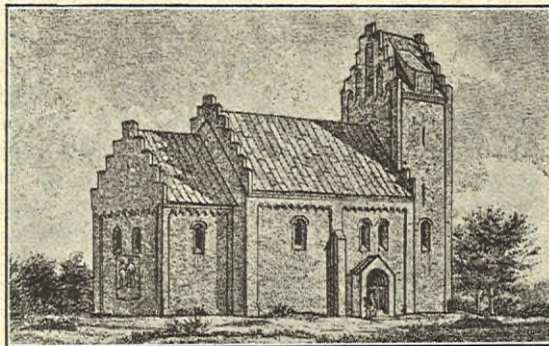
Men kanske att ni vill veta,
hur med den tredje gick?
Ja, kanske att ni undra just,
om hon en fästman fick?

Jo, det kan jag säga, att månen,
som nu är åter i ny,
ser henne hvar kväll spatsierande
med Per i Önningby.

Och därför, kära små flickor,
nu lyssnen noga till,
ja, hören, kära flickor små,
hvad jag er säga vill:

Det bästa, som ni kan önska
och ni kan hoppas på,
det är en liten fästeman,
en fästeman att få!

ANNA M. ROOS.

GUMLÖSA KYRKA. ETT GRUSADT MEDELTIDSTEMPEL.

TELEGRAFEN berättade härom dagen, att en eldsvåda den 26 sistlidne mars förstört en del industriella och ladugårdsbyggnader vid herregården Sinclairsholm i Skåne samt därjämte den gamla närbelägna Gumlösa kyrka. Den förra förlusten, så sorglig den är, kan dock ersättas, den senare är oersättlig. Gumlösa kyrka var nämligen i konsthistoriskt hänseende en bland de allra märkligaste af Skånes gamla landskyrkor. Den hade tack vare sitt undagömda läge sluppit ifrån tidens stormar och förstörelser på ett ovanligt välbehållet sätt; man visste när och af hvem den byggdes och invigdes, den representerade den skånsk-danska tegelarkitekturen från den tidigare medeltiden på ett särskildt pregnant sätt, och den var slutligen år 1892 efter en pietetsfull restaurering försatt i ett vackert och värdigt skick. — Men nu är den borta.

Jag fick tillfälle att besöka den gamla minnesrika helgedomen sommaren 1891, året efter dess nyinvigning, och jag glömmmer ej det stämningsfulla intryck den gjorde, där den låg i sin vackra omgivning som en liten kvarglömd medeltidsidyll, mera lik ett kapell, tillhörigt slottet, än en sockenkyrka; murgröna

slingrade sig uppåt de gamla murarne. Herregården var 400 år yngre än kyrkan.

I en långsträckt dal, som efter sitt vattendrag, en biflod till Helgaån, kallas för Almaådalen, i Västra Göttinge härad, på gränsen mellan skogsbygden och Kristianstadsslätten, ligger uppe i nordöstra Skåne Gumlösa kyrka. Ur en beskrifning af C. O. Arcadius* må följande anföras:

Kyrkan stod färdig år 1191, arbetet hade utförts af byggmästare från Rhentrakten, på tillskyndelse af ingen mindre än den myndige kyrkofursten i Lund, ärkebiskop Absalon — eljes Axel Hvide — samt på bekostnad af en rik adelsman i trakten vid namn Trugot Kettilson. I liknande stil byggdes Sorö klosterkyrka.

Byggnadsmaterialet var tegel. På en vacker dopfont i kyrkan, hvarom mera sedan, har Stenhuggarmästaren efterlämnat sitt namn — Gerhard; troligen var han äfven en af de »Steinmetzer», som ledde bygget. Kyrkan invigdes i november 1191 af Absalon i närvaro af en svensk och en norsk biskop: Stenar från Växiö och Erik från Nidaros. Såsom bilden visar, bestod kyrkan af kor med rak slutvägg, af ett skepp i två afdelningar samt af en tornbyggnad i väster. Ingångarna voro en på norra och en på södra långsidan, däremot fanns ingen sådan på tornets västfasad. Fönstren äro få och små samt anbringade högt uppe på murarne, de visa rundbågstil, utom ett par å tornet, hvilkas spetsbågar röja en senare tillkomst. Tornet är försedt med spetsiga gafvelrösten med tinnar i trappstegsanordning.

På den raka korfasaden nedom fönstren är en gammal grafsten med två figurer insatt i muren, den härstammar från 1500-talet och afbildar ett par medlemmar af ätterna Grip och Brahe.

På en minnestafva i kyrkans inre fanns en i sitt slag unik latinsk redogörelse för kyrkans tillkomst, grundad på en gammal urkund, bland annat omtalas alla de relikier, som af grundläggaren, hr Trugot Kettilson, inlagts i altaret till ett antal af ej mindre än 96 stycken, däribland den obligatoriska biten ur Kristi kors; bland relikier från nordiska heliga må nämnas sådana från Ansgar, St. Margareta samt från den blott några år före kyrkans anläggning mördade Canterburybiskopen Thomas a Becket. Bland kyrkans tillhörigheter tog den stora dopfonten af sandsten lejonparten af besökarens intresse. Den var nära en meter hög och mätte 66 cm. i diameter

* Utgifven 1891 genom Skånska Landskapens historiska förening.

DOPFONTEN I GUMLÖSA KYRKA.

CEREBOS SALT: Användes i stället för vanligt salt. Det **Stärker födan.** Hos specerister.

öfver skålen; fotstycket var utsiradt med symboliska bilder af lejonhufvud och lindormar, på skålens yttersidor voro fyra olika scener ur Marias och Jesu lif samt latinska inskriptioner: bebådelsen, heliga tre konungars tillbedjan, Simon i templet, Jesu dop. — Det kan ju tänkas, att denna dopfont blifvit räddad undan elden, då allt annat förstördes. Nu har Skåne en gammal intressant landkyrka mindre. Må de få, som äro kvar, kunna bevaras — eller åtminstone i tid afbildas och beskrivas!

A. O. LINDFORS.

STENEN I DÖRABERGET. SKISS FÖR IDUN AF E. WALTER HÜLPHERS.

OM STENEN i Döraberget är en sägen, stenen, som hänger öfver den höga spetsiga portalen till grottan, att om någon finner jättens där inne förvarade skatt och vill bära den med sig ut i världen och ljuset, skall den falla ner och söndermala hans ben.

Naturligtvis finns det ingen skatt i den gåtfulla lockande grottan, stenen hänger där den hänger, och endast ett jordskalf eller ett sprängskott kan rubba honom. Men sägen är en symbol, synes det mig. Och den säger: Bland skrafvel och sten finnes en underligt lockande grotesång. Dess toner äro framprungna ur en jättes fela, ty forsen är dess bas, vinterstormen dess ters, och alt och kvint äro söndagen i skogsdjupet och stugan i backen mellan skogen och sjön. Den fiolen kan spela. Men akta dig för skatten, som ligger i den melodin, om du vill taga den och bära den med dig ut i världen. Då faller stenen i Döraberget.

*

Erik Adolf i Tybrännan hade varit borta i tio år. En sommar däremellan hade han varit hemma på ett kort besök, och gladare och vackrare son af den bygden hade man inte sett på mången god dag. Lifvet liksom sken utanpå honom. Och skulle det inte skina? Han var herremansson och hade aldrig behöft vara med om att tråla och slita. Hans far skämde bort honom, hans mor skämde än mera bort honom, alla skämde bort honom. Flickorna sprungo som galna efter honom och själf hade han ett lätt lynne.

Den sommaren han var hemma, såg man, att han undergått en förändring sedan den dag, då adertonåringen lämnade skogsbygden för att begifva sig söderut att fortsätta sina studier. Han var inte stram, men man kom honom inte så nära som förr. Han skämtade och pratade och sken som förr, men man kände att bakom allt detta lätta gingo allvarliga tankar, som ingen blef klok på. Att där fanns något hans eget, som han gick och bar på och smekte och vyssjade och klädde af och på alldeles som en docka. Det var som om allt det gamla i Tybrännan blifvit nytt för honom, ladugårdslängan och halmstacken och björkdungarne ut mot nipan. De bruna och blå bärgklumparne stupade i ny luft. En dag hade man stått och sett honom plocka sten i en bäck.

Efter en bjudning, där prästen länge suttit och underhållit sig med honom, sade denne i förtroende till hans far:

»Du har en präktig son, Klas. Han är mer än han ser ut för.»

Kamrern strålade af förtjusning.

»Ja, bara han ville bli allvarlig någon gång, jag är rädd för att han har för lätt lynne för att vinna fasthet.»

»Tror du det?» svarade prästen. »Jag skulle tro att det är någonting annat som du en vacker dag får att göra med.»

»Och det skulle vara?» frågade kamrern intresserad.

»Diktarbod.»

»Åh, har ingen fara!» sade kamrern och ett ljusst sken drog öfver hans panna.» Sådant vet du ju att vi alla lida af här uppe.»

»Jaja! Men ändå inte som han.»

Kamrern fick något att tänka på.

Ett år efter blef kamrern grubblande, man såg att han gick och bar på någonting.

En dag stod han inne på prästens ämbetsrum.

»Har du brådtom, Anders?» sade han dystert. »Jag skulle gärna vilja tala med dig ett par ord.»

»Hjärtans gärna,» svarade prästen, och de båda herrarne gingo ned i trädgården.

Hvad kamrern där anförtrödde sin vän, det kom aldrig riktigt ut, men det var någonting om Erik Adolf, och snart berättades det, att han bytt om bana. Från början hade det varit bestämdt att han skulle bli jurist, nu skulle han bli teolog. Han hade blifvit gripen af Guds röst, sades det, och han hade blifvit Guds barn, sades det, och han hade blifvit allvarlig och läste bibeln natt och dag, sades det.

Året därpå sades det annorlunda. Och åter stod kamrern inne hos sin vän prästen.

»Nu hädar han!» sade han.

»Det ger sig,» tröstade prästen. »Men det skall ha sin tid.»

»Du är en underlig präst, du,» brusade kamrern upp. »Vämjs du inte åt det?»

»Då Herren frestade Job, förbannade denne sin födelsedag.»

»Men jag vill inte ha någon hädare till son, jag. Jag tar min hand ifrån honom.»

»Det skall du inte. Han måste löpa linan ut.»

Erik Adolf hade slutat sina studier och slagit in på en praktisk bana. Han satt på kontor i hufvudstaden hos en af faderns vänner. Han satt där i två år. Nu hvad denne vän skref till kamrern:

»På din begäran får jag upplysa dig om att jag inte har någon anmärkning mot hans uppförande och hans goda vilja. Men enligt mitt förmenande är det ett klokt steg, som han nu har tagit, ty någon kontorsmänniska kan han aldrig blifva.

Det är en begåfvad son du har, men för det här yrket fordras det, som du vet, någonting annat: en punktlighet och nästan pedantisk noggrannhet, som måste nötas in från början. Erik Adolf kom för sent i lära, och hans begåfvning ligger åt annat håll.

Jag har noga iakttagit honom under dessa år, förstår du. Jag har sett att han gått och ledts. Mellan sifferkolumnerna var det någonting annat han såg. Han var distraherad, begick misstag och tog sig sedan mycket djupt öfver desamma. Jag talade ett par gånger med honom och fick alltid det intrycket att det var någonting sönder inom honom. Det fanns intet kurage i honom. Men sitt bästa gjorde han alltid.

Så var det någonting, som kom oss emellan här på slutet. Han gick och bar på något emot mig, jag vet inte hvad. Jag fick det intrycket att han gick och lurade på mig, väntade att jag skulle förgå mig. Det där irriterade mig, så att jag en dag tog honom enskildt och frågade, hur han hade det. Då brast det lös, och du milde, så det då gick undan! Jag stod där och var arg, men njöt på samma gång. Hade jag inbillat mig att

Nyhet!

Nyhet!

LONGLIFE

(Luftreningsapparat)

består af pryddig, på en svart polerad skifva fästad större benglascylinder, som genom ett inpassadt, vridbart öfverstycke kan öppnas och stängas. Apparatens skötsel är ytterst enkel, och dess enastående förmåga att genom framställande af det välluktande och renande ämnet ozon, rensa luften och därur borttaga all skämd lukt, gör densamma oumbärlig i boningsrum, samlings- och arbetslokaler, klosetter o. s. v. Priset för apparaten, komplett med tillbehör, Kr. 8:—. Bruksanvisning medföljer hvarje apparat.

Ensamförsäljare:

WILH. BECKER.

Kongl. Hofleverantör.

STOCKHOLM.

pojken saknade kurage, fick jag allt se på annat nu. Jag fick i mig alltsammans på en gång. En del kunde väl vara sanning, en del var väl sannolikt, men en del var rent rosenrasande inbillning och dikter.

Jag hade hållit honom nere, menade han, och därför föraktade han mig och hatade mig. Nog har jag en särskild min, men det skall då Gud veta, att inte har jag med flit anlagt den för att sára ömkänsliga människor. Pojken var alldeles oresonlig. Sannerligen är jag inte öfvertygad om, att han i ensamheten gått och grubblat ut, att jag var orsaken till att han gick och leddes! Må vara, men då var det också i egenskap af representant för det yrke, som han själf valt, för du bör själf veta, att jag inte bad honom komma.

Jag lät honom gå på, tills han blef trött, då gaf jag honom min dufning. Då jag blef trött, tog han vid igen, och så växelvis, tills vi både blefvo lugna och började resonera mera förståndigt. Hvad han då lade fram för mig, gjorde mig alldeles häpen, och det slog mig, att han måste ha rätt. Då du aflar diktarynglingar till världen, Klas, så kasta dem då för allt i världen inte in på trävarurörelsen, båda få inte godt af det.

Naturligtvis afrådde jag Erik Adolf, och han lofvade att tänka på saken, innan han kastade sig in på några äfventyrligheter.

Nu är det att märka, att pojken allt mera började visa sig i tidningarna. Han skref. Till större fördel för kontorsgöromålen kunde det naturligtvis inte vara, ty tankarne togo annan väg. Alla märkte vi, hur han gled allt längre ut ifrån oss, och att han nu mer blott arbetade på att komma loss. Hans distractioner började genera. Jag sa honom det. Han tog emot det och teg.

Man så vardt han mogen.

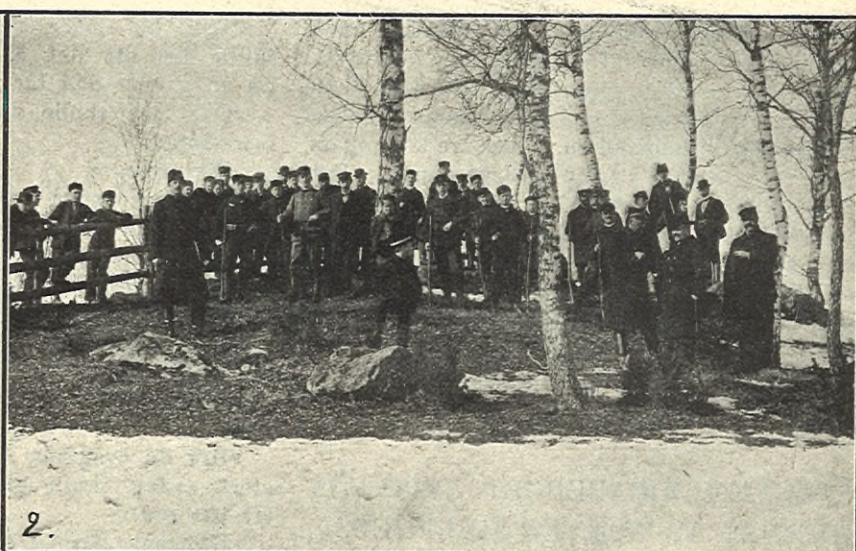
Han kom in på mitt rum en dag helt apropos och bad att få tala med mig. Vi stängde dörren och så kom det. Sannerligen för Gud tog jag inte pojken i famn sedan, fast han just inte sparade på gliringarna åt mig också! Han bad mig sätta mig i sitt ställe, bad mig sanningsenligt säga honom hvad jag trodde. Om han verkligen kunde ha några utsikter att komma fram, där han satt. Jag sa honom att jag tänkte fullt ut. »Ja, så är det som jag själf har tänkt, sa han. Jag duger inte. Näja, desto mera mod får jag att gå dit hela min själ längtar. Jag har varit mycket feg, farbror.»

»Och är du nu också säker på, att du verkligen har någonting inombords, som berättigar dig att segla dina egna vägar?» frågade jag.

»Sen man hoppat ut, frågar man inte huru djupt det är.»

(Forts.)

I GEVÄR!

TRAKTEN kring Flen föredde nyligen ett ovanligt rörligt lif, i det Södermanlands frivilliga skyttar af fältskytteföreningen inbjudits till täfning i fältskjutning. Själva förberedelserna för dessa täfningar vittnade om stort intresse för desamma, ett intresse, som ej blott tog sig uttryck hos respektive ledare och arrangörer, utan jämväl hos skyttarne själva i de olika gillena i länet och likaså hos många utomstående.

Tack vare ofervilligheten hade också åstadkommits en vacker pris-samling, representerande ett värde af 1,500 kr., och antalet pris uppgick till öfver 230. Till de nu hållna fältskytte-täfningarna hade sammankommit ej mindre än 616 man.

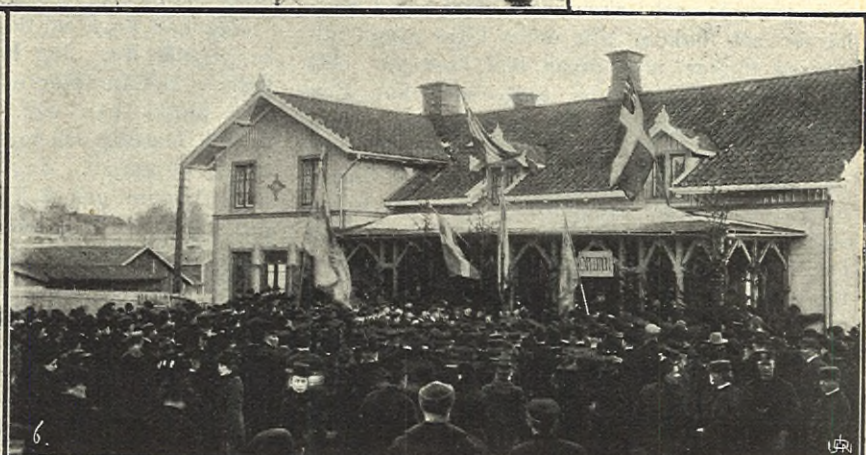
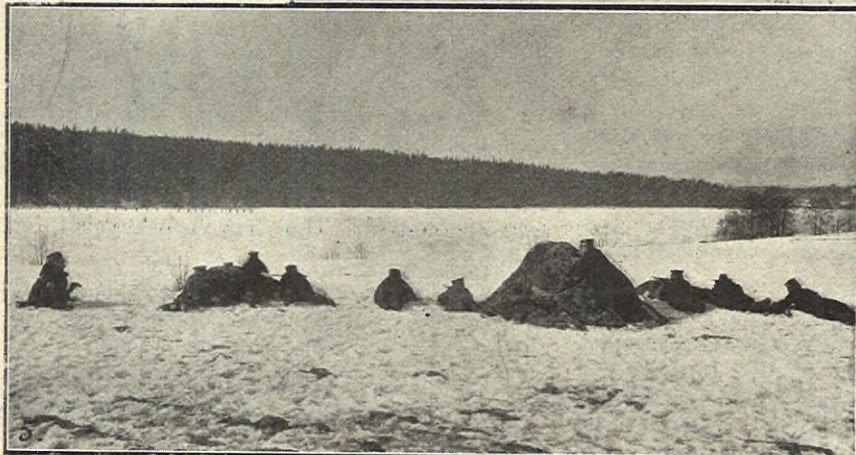
Dessa skjut-täfningar visa en alldeles ny face i fråga om skjutskicklighetens förkofran hos våra frivilliga skyttar och förtjäna därför att än mer uppmärksammas.

Inom den moderna skjutbildningen sträfvor man som bekant ej allenast efter att uppöfva färdigheten att å skjutbanan träffa prick, utan man söker alltmer göra skytten förtrogen med de omständigheter,

under hvilka han, då det gäller allvar, har att begagna sin förvärfvade träffsäkerhet. Man lämnar den väl kända banan, med dess noga uppmätta afstånd och dess taflor, och gifver sig ut i terrängen, där figurer placerats. Skytten har nu att själf upptäcka målet, bestämma siktet och gifva eld. Ju mer dessa öfningar kommit till bruk, desto mer har man insett deras betydelse.

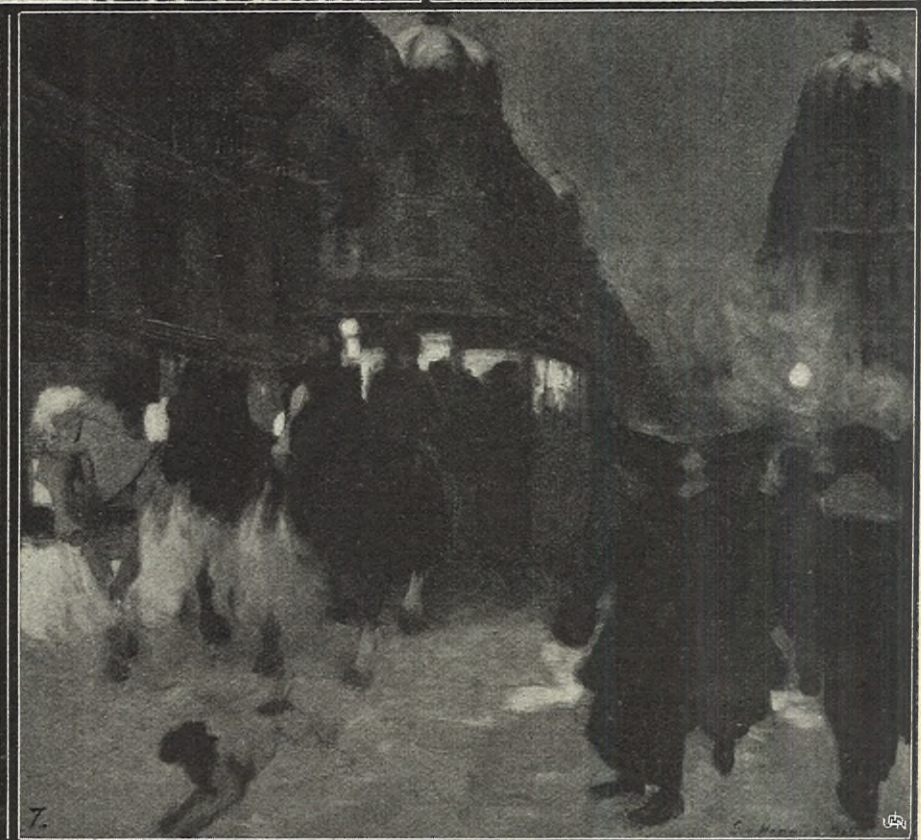
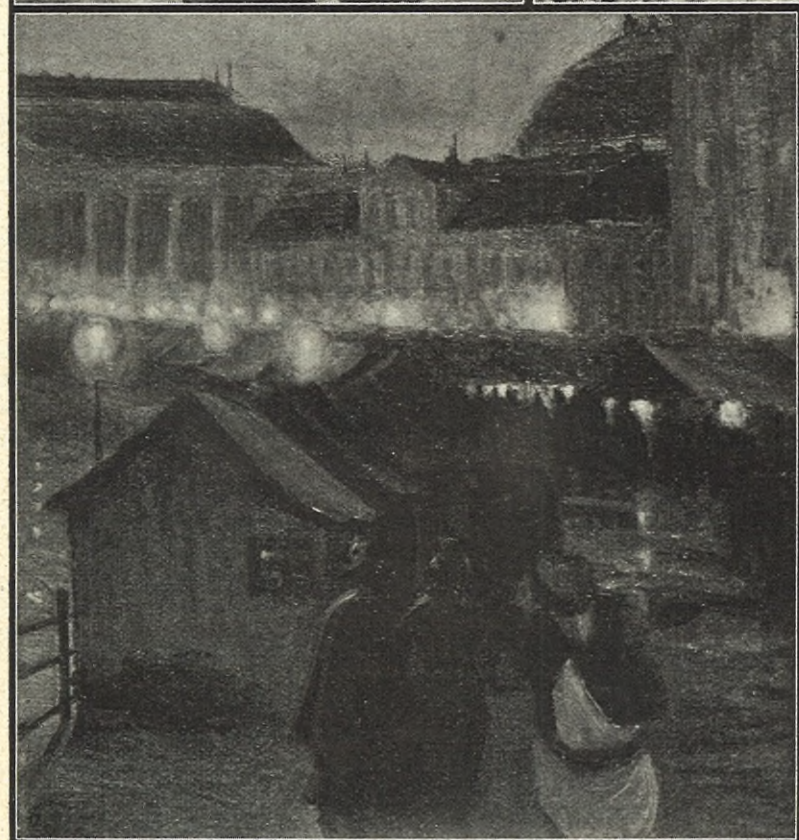
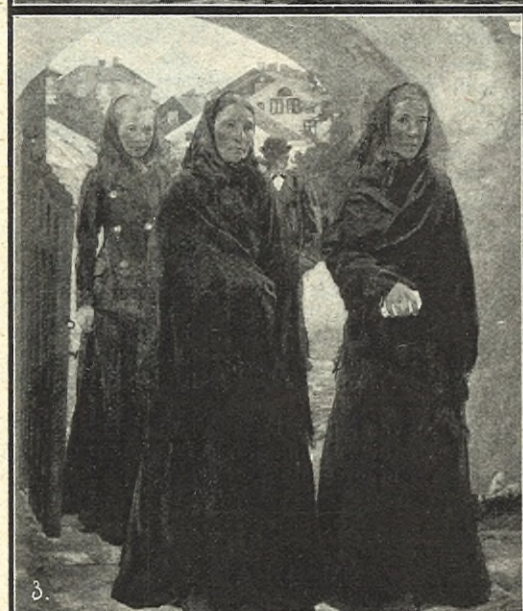
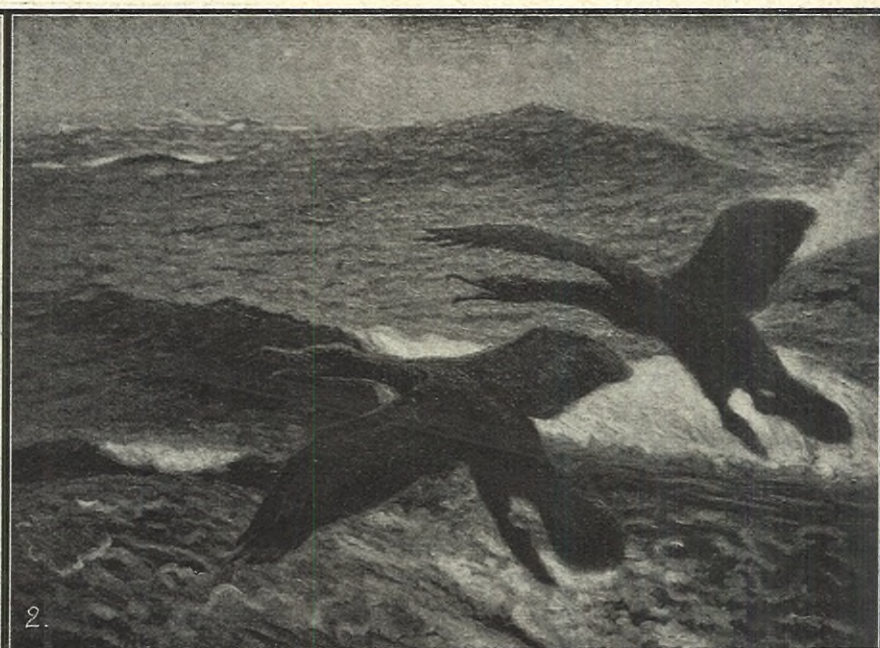
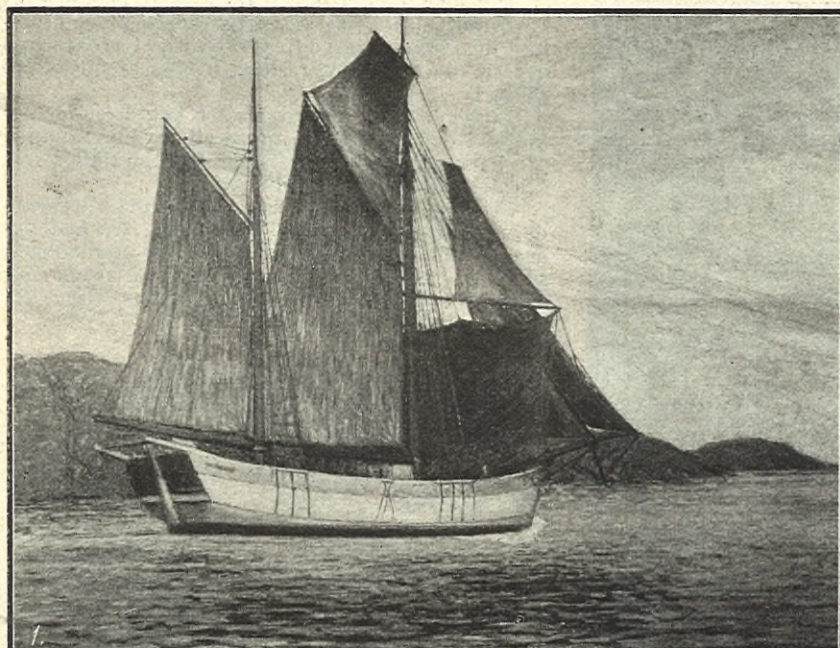
Här har det gällt att i en starkt kuperad terräng på gifvet kommando marschera fram och skjuta mot ryttarefigurer, hel-, half- och tredjedels figurer, samt att skjuta mot försvinnande mål: en rad af ur terrängen plötsligt uppdykande helfigurer, mot hvilka de i skytte-linjen frammarscherande skyttarne hade att kasta sig ned på marken och aflossa skott

De intressanta skjutningarna, från hvilka vi här meddela några bilder, ha stått under ledning af den nitiske och på detta område synnerligen väl förfarne kaptenen, friherre A. Falkenberg, som med outtröttlig ifver från morgon till kväll varit i verksamhet. Prisutdelningen förrättades af landshöfding Boström.

FRÅN DE STORA FÄLTSKYTTETÄFLINGARNA I SÖRMLAND FOTO FÖR IDUN AF HOFFOTOGRAF DAVID HÖGBERG, NYKÖPING. 1. UTRYCKNING FRÅN HUFVUDSTATIONEN. BEFÄLHAFVAREN KAPTENEN FRIH. A. FALKENBERG TILL HÅST. 2. SKYTтар FRÅN NYKÖPINGS HÖGRE ALLM. LÄROVERK. 3. PRISSKJUTNING. 4. SKJUTNING MOT RÖRLIGA MÅL, MED FIGURER FÖRSEDDA BÅTAR. 5. STRID MOT RYTTARFIGURER. 6. LANDSHÖFDING F. A. BOSTRÖM FÖRRÄTTAR PRISUTDELNINGEN UTANFÖR EXPEDITIONEN I FLENS GAMLA HOTELL.

FRÅN KONSTNÄRSFÖRBUNDETS VÅRUTSTÄLLNINGAR. 1. KARL NORDSTRÖM: EN GALEAS. OIJEMÅLNING. 2. AXEL SJÖBERG: HAFSFÅGLAR. OIJEMÅLNING. 3. CARL WILHELMSSON: I KYRKOGRÅRDSPORTEN. OIJEMÅLNING. 4. GUSTAF FJESTAD: DET BLIR TÖVÅDER. OIJEMÅLNING. 5. C. J. ELDH: VID NATT-ASYLEN. GIPS. 6. ARON GERLE: HÖSTAFTON I STOCKHOLM. OIJEMÅLNING. 7. GÖSTA VON HENNIGS: EN VINTERAFTON. OIJEMÅLNING.

KONSTNÄRSFÖRBUNDETS UTSTÄLLNINGAR.

TILL EN vernissagedag hör sol, och den brukar oftast infinna sig, då konstnärerna om vårarna öppna dörrarna till sina expositioner för att låta de inbjudna ta del af deras arbetsresultat. Denna vårs vernissagedag visade sin mest strålande uppsyn, en uppsyn, som passade väl samman med den å ena sidan mogna, å andra sidan friska och löftesgivande konst, hvilken i år är delad på lokalerna vid Kungsträdgården och Smålandsgatan.

De båda konstnärerna *Christian Eriksson* och *Karl Nordström* residera för sig själfva på det förra stället och ådagalägga en sådan artistisk maktutveckling, att man fylls af lika mycken andakt som glädje inför deras produktion. Som Idun i sitt förra nummer meddelade en af *Georg Nordensvan* skriven intressant karaktäristik öfver de båda artisterna jämte afbildningar af ett par af skulpturverken, ha vi för dagen endast att påpeka tillvaron af deras utställning, i det vi samtidigt meddela en reproduktion af *Karl Nordströms* duk »En galeas».

Utställningen i Konstnärshuset omfattar 96 konstverk af tillsammans 16 artister. Flere af förbundets bärande namn saknas tyvärr denna gång, men de som kommit med, äro i allmänhet godt företrädda.

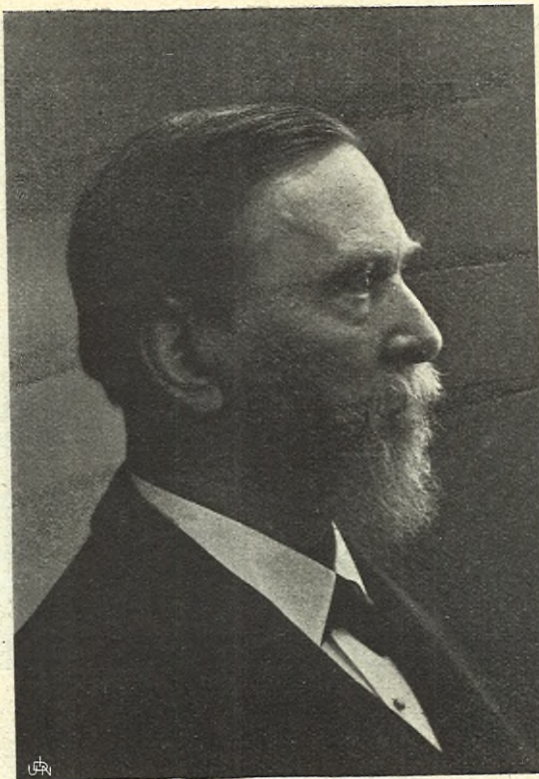
Gustaf Fjæstads högvinterbilder med läckert målad snö i de subtilaste förtoningar, *Axel Sjöbergs* stämningsstarka skärgårdsskildringar, duktiga i kompositionen, intensiva i känslan, *Carl Wilhelmssons* utomordentligt vackra genre »I kyrkogårdsporten» och *Aron Gerles* stockholmsbilder med sitt ypperligt gifna ljusdunkel äro bland de dukar, som mest tilldraga sig intresset. *Herman Norrmans* målning »När dimman stiger upp» är kanhända ett framstående konstverk, i fall det faktum att taflan fick köpare omedelbart efter utställningens öppnande får gälla som intyg. Naturen har ju tusen ansikten, och i fall man tror sig känna igen dem alla, sätter det strax upp det tusende och första, hvars fysiologi det blir målaren allena förbehållet att utforska, innan det försvinner igen. Därför är det kanske möjligt att dimmans stigning ibland kan te sig som på hr N:s tafla. En smula bizarr verkar kompositionen i alla händelser med de massiva dimklumparne.

Bland öfriga namn, som förtjäna uppmärksammas, är *Gösta v. Hennigs*, hvars »En vinterafton» och »Spansk dans», utförda med saft och brio, skänka ett odeladt godt intryck af friskhet och färgglädje. Bra dukar förekomma äfven af *Elias Erdtman*, *Hjalmar Linde* och *Gusten Widerbäck*.

Intressanta skulpturer ha lämnats af *Eldh*, *Jerndahl* och *Sörensen-Ringi*. Äfven *Fjæstad* öfverraskar som skulptör med några massiva stolar, s. k. stabbestolar.

EN HYLLNING.

EN HJÄRTLIG HYLLNING frambars vid Stockholms stadsfullmäktiges senaste sammanträde till dess mångårige, högt förtjänte vice ordförande kamrer *Carl Erik Ekgren*, hvilken då för sista gången fungerade på denna sin post. Då dagens föredragslista genomgåtts, reste sig nämligen ordföranden, öfverståthållaren *Dickson*, och framförde i ett varmt anförande stadsfullmäktiges tack till kamrer *Ekgren*, som allt sedan år 1878 tillhört hufvudstadens styrande fäder och sedan 1887 varit deras vice ordförande. »Under loppet af denna långa tid», yttrade bland annat öfverståthållaren, »har han ställt till förfogande alla sina stora insikter och all sin stora kärlek

KAMRER C. E. EKGREN. FLODIN FOTO.

till vårt samhälle. Hans ord har alltid vägt tungt och afhörts med spänd uppmärksamhet, hans verksamhet har varit af betydelse och gagn för samhället. Stadsfullmäktige ha med städe ökad förtroende och aktning omfattat sin vice ordförande, och de känna djupt den stora förbindelse, i hvilken de stå till honom.»

Kamrer *Ekgren* är för öfrigt, som bekant, en på mångahanda områden rikt förfaren och betrodd man, hvilkens lifsgärning, äfven utom stadsfullmäktiges krets, satt sina hedrande märken. Född i Stockholm den 27 febr. 1828 — han har således nyligen fyllt sitt 76:e år, men är trots denna ålder alltjämt lika ungdomlig och arbetsky — kom han redan som yngling i lära hos Sveriges förste daguerreotypist och tjänstgjorde därefter på notarii-publici kontor, tills han vid myndighetsåldern började sin publicistiska bana i *Bore*. År 1851 anställdes han i *Aftonbladets* redaktion, hvilken han oafbrutet tillhörde till 1878, under en kortare tid efter *Aug. Sohlmans* död såsom hufvudredaktör. Vid sidan af sin trägna tidningsverksamhet fick emellertid den begåfvade och energiske mannen tillfälle att äfven på andra områden göra sig gällande och, sedan han som sekreterare medverkat i den kommission, som förberedde organisationen af Allmänna hypotekskassan för Sveriges städer, blef han 1867 samma kassas kamrerare, en post som han ännu i dag med oförminskadt nit bestrider.

UR DAGSKRÖNIKAN.

LINDHOLMENS VARF. Ett skeppsbyggeri, där skapas, växa ut från köl och spanter, tills de stå färdigriggade och färdiginredda att gå ut i världen och transportera handels och industriens produkter från jordens ena ända till den andra, en sådan arbetshärd är bland storindustriens intressantaste och tillhör ett lands viktigaste näringsgrenar.

Ett af Sveriges mest betydande verk på skeppsbyggnadskonstens område, Lindholmens mekaniska verkstad och ångbåtsvarf i Göteborg, har i dagarna firat tioårsminnet af sin omorganisation till ett fullt själfständigt etablisement, af hvilken anledning vi gifva en afbildning af varfvet.

Det var den 1 april 1894 som Lindholmens verkstads aktiebolag konstituerade sig och öfvertog det gamla ansedda varfvet samt ryckte upp det ur de svårigheter, det i början af nittioalet råkat i.

Lindholmen har varit af stor betydelse för vår industri och sjöfart och minst ett par hundra ångare ha utgått från verkstaden, hvilken tidtals selsatt ända till 1,100 arbetare.

För närvarande har verkstaden under utförande passagerareångaren »Marstrand», två lastångare för Göteborgsrederier af den för Lindholmen speciella lastdryga »Svenske»-typen samt för svenska statens räknepansarbåten »Oscar II» och torpedbåten »Rapella».

NILS GABRIEL DJURKLOU †. För några dagar sedan afled i Örebro kammarherren, friherre N. G. Djurklou, nära 75 år gammal.

Den nu bortgångne ädlingen var både en det praktiska livets man och en framstående vetenskapsidkare. Sålunda har han gjort betydande insatser på landhushållningens område, hvarjämte den svenska arkeologien, etnografien och filologien i honom hade en nit älskande representant.

Äfven såsom skriftställare var frih. Djurklou synnerligen verksam. Utom recensioner och uppsatser i åtskilliga periodiska skrifter utgaf han »Några ord om svenska landskapsmålen», »Ur Närkes folkspråk och folklif», »Om svensk fornforskning», de förträffliga kulturskildringarna »Unnarboarnes seder och lif» och »Lifvet i Kinds härad i Västergötland i början af 17:e århundradet» samt »Sagor och äfventyr, berättade på svenska laudsmål» (illustr. af *Carl Larsson*) m. fl. arbeten.

Djurklou var sedan 1863 gift med *Hedvig Natalia von Hennings*, som jämte fyra söner och två döttrar öfverlevfer honom.

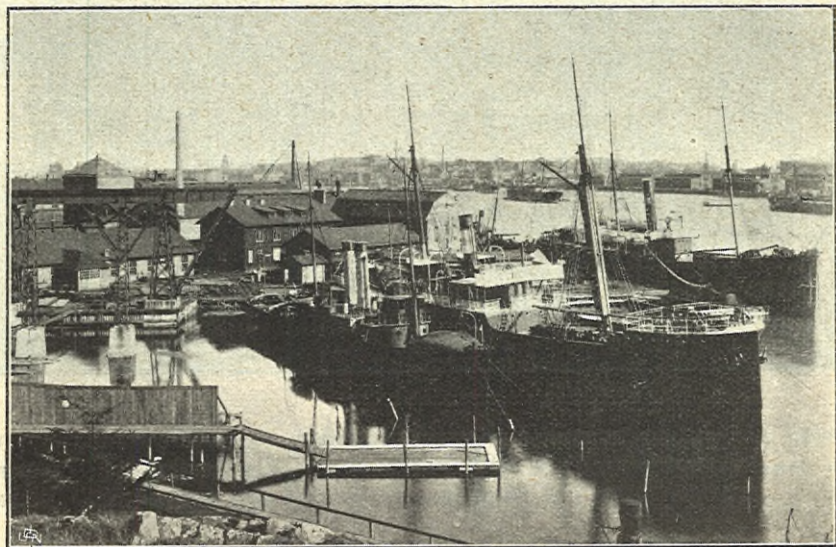

N. G. DJURKLOU.

MÖDRAR.

STATKARLEN Larssons stuga låg alldeles på slutningen mellan landsvägen och hagen med fri utsikt åt den sida, där järnvägsstationen var belägen. Ehuru det var midt i veckan, låg det friska grankvistar framför farstubron och golfven voro nyskurade och beströdda med enris.

I köket satt hustrun vid väfstolen. Oro stod att läsa i hennes drag, och mellan hvar tråd, hon slog in i väfven, kastade hon en forskande blick genom fönstret ut på landsvägen. Emellanåt såg hon ock en sekund på det lilla barnet, som satt på golfvet, stillsamt lekande med några kantiga träbitar. Närmare spisen skötte den fjortonårige *Mina* spolrocken

LINDHOLMENS SKEPPSVARF OCH MEKANISKA VERKSTAD. A. BACKLUND FOTO.

och sände blott då och då ett frågande ögonkast bort till modern.

Efter att länge ha suttit tyst sade modern med en ton af lättmod: »Hon kom nog inte med det här taget,» men ögonblicket därefter skrek hon till: »Herre Gud, där är hon ju!»

Hastigt reste hon sig, tog upp den lilla flickan från golvet och tryckte henne konvulsiviskt intill sig, rådvill om, hvad hon skulle företaga sig, under det Mina med vidgade ögon och läpparne åtskilda satt i spänd förväntan, färdig att i hvarje ögonblick skrida till handling.

»Tag flickan, Mina! Du får springa öfver till moster Lenander med henne och gå inte därifrån, förr än jag kommer och hämtar er!»

Ännu medan hon talade gick hon fram och öppnade det fönster, som vette åt hagen, och Mina, som genast förstod hennes mening, hoppade skyndsamt ut och sträckte sedan fram armarna för att taga emot den lilla.

»Du kära Guds ängel,» hviskade hustrun och slöt än en gång barnet ömt till sitt bröst, innan hon lyfte det öfver i Minas famn. Därpå stängde hon varsamt igen fönstret, rättade på blomkrukorna och satte sig sedan åter att väfva som om ingenting förefallit.

Efter några få ögonblick hördes tveksamma steg i farstun. En svag knackning och ett hastigt »stig in» växlades, hvarpå en närmare trettio års blek kvinna inträdde och utan att hälsa stannade vid dörren.

Hustru Larsson fortfor att väfva, sedan hon med ett ögonkast mönstrat sin gäst, som tyst och litet skyggt såg sig omkring i rummet.

Slutligen bröts tystnaden af den främmande, som frågade:

»Hvar är flickan?»

»Jaså, fröken är här nu! Jo, hon är ute med Mina — och kommer nog inte hem så snart. Stig fram och sitt en stund.»

Kvinnan satte sig på stolen närmast dörren.

»Ha de gått långt bort? Jag tänkte hämta henne nu med detsamma,» sade hon.

Hustrun svarade ej genast. En stund löpte skytteln snabbare fram och åter och smållarna vid tillslagningen ljödo skarpare än förut. Så med ens höll hon upp att väfva, och svaret kom liksom på försök:

»Vi tänkte behålla henne som eget, för vi ha fäst oss vid flickan och vill inte skiljas från henne. — Fröken behöfver inte betala oss något — ingenting alls,» tillade hon, då hon såg, att den andra liksom stelnade till.

»Jag vill ha henne själf,» svarade kvinnan med bestämdhet, »jag har hyrt mig ett rum i staden och skall ta hem arbete nu.»

»Hur skall ni kunna få något arbete att försörja er och flickan på? Det blir nog inte lätt minsann, och det är i alla fall bäst, att Signe stannar här, tills fröken får komma sig i ordning, så man kan vara säker på, att hon slipper fara illa.»

»Mor Larsson behöfver inte ha så många bekymmer för flickans del, för hon är väl min ändå, om också ni ha födt och klädt henne de här två åren. Förresten kan jag tala om, att jag fått löfte om så mycket sömnad, som jag kan hinna med, af min förra fru — jag var dit i går kväll — och det skall gå,» tillade hon lägre, men med fast stämma.

»Har fröken rättighet att fostra flickan själf då? Jag tror jag skall böra med pastorn först,» sade hustrun, försökande ännu en förevändning.

»Har jag inte rättighet till mitt eget barn! Jo, det kan jag visa papper på — se här!» utbrast den främmande och sträckte häftigt fram ett hopviket pappersark, som hon burit innanför koftan. »Jag var hos pastorn på

hitvägen, för jag tänkte just... och jag kommer inte att gå härifrån, förr än jag får flickan med mig, så mycket ni vet det.» Hela hennes varelse var i uppror; ögonen fingo glans, på kinderna skyntade aningen om en rodnad och hela hennes hållning uttryckte en beslutsamhet, som ej väjde för något hinder.

»Jaså,» sade hustru Larsson och reste sig från sin plats i väfstolen, »fröken skall väl ta lifvet af Signe med, kan jag tro, som...» Hon tystnade, litet skamsen, då hon såg, hvilken verkan hennes grymma ord hade. Den främmande kvinnan ryckte till som för ett slag och sjönk ned på stolen, och det dröjde en stund, innan hon hämtat sig så mycket, att hon fick mod att svara.

När hon sedan började tala, var stämman lågmäld och entonig, och det lät, som om hon talat för sig själf, men så småningom tilltog rösten i styrka, och orden strömmade fram som bäcken vid islossningstid.

»Har ni rätt att säga detta till mig?» sade hon. »Ja, jag har burit hand på mitt eget barn; jag har tagit ett lif, som ännu ej var något lif. — Men vet ni också hvarför jag gjorde det? — Här sitter ni och skäller mig för »fröken» och »fröken», som om jag vore så usel, att ni inte ens kan kalla mig vid namn, som ni gjort förr. Ni som har det bra på alla vis: en varm stuga, er goda mat och en karl, som hvarken super eller slår er.

Kan ni känna hur en stackare har det, som är öfvergifven? Öfvergifven, när man som bäst behöfde hjälp. Åh, den uslingen! Jag var inte så förtviflad, då Signes far dog ifrån mig, fast Gud skall veta, att jag höll af honom, som jag blef, då den där fege spelevinken gaf sig i väg. Sjuk och eländig var jag också, och när så pojken vardt född, tänkte jag bara på hur omöjligt det skulle bli att skaffa mat åt mig och två till, då det varit svårt nog förut att få ihop de tolf kronorna i månaden för Signe. Och så kom det för mig att det bästa vore om... om pojken inte funnes. Och när jag en gång fått den tanken, så släppte den mig inte. Det kändes, som om jag inte var riktig i hufvudet, och det var jag väl inte heller, efter jag kunde med att göra, så som jag gjorde. Hvar stund stod det för mig, hur han skulle få frysa och svälta och hur jag skulle arbeta mig sjuk och så få gå från dörr till dörr och tigga mitt bröd. — Och slutligen en kväll, då jag inte hade kvar mer än några öre af det, som jag spart ihop att lefva på, tills jag blef arbetsförlig igen, gick jag ut med honom — och kom hem ensam.

Inför människor har jag ju sonat min synd, då jag utstått straffet. Må Gud förlåta mig, att jag inte kan önska honom tillbaka till lifvet. — Men flickan måste jag nu ha hos mig, så jag vet, att jag har något att lefva för. Ni skall ha tack för att ni varit så snälla mot henne och för allt som ni kostat på henne. Hon skall hjälpa mig öfver den första tiden — och jag skall arbeta och knoga, medan hon leker bredvid mig. — Hon är väl stor nu? Och kan väl tala rent?... Herre Gud!» Hon slog händerna för ansiktet och brast i gråt.

Mor Larsson, som åhört henne med känslor växlande mellan harm, förlägenhet och medlidande, knöt hastigt en sjalett om hufvudet, gick fram till den gråtande kvinnan, klappade henne litet tafatt på skuldran och sade:

»Om Anna väntar här en liten stund, skall jag hämta flickan. Jag förstår nu, att Anna måste ha henne.»

Ögonblicket därefter var hon utom dörren på väg efter barnet.

L. B.

SELMA LAGERLÖF I NORGE. BREV TIL »IDUN» FRA HELENE LASSEN.

DET FALDT mig ind, at det kunde interessere »Iduns» læsere at høre, at jeg i vinter to gange har været ude på foredragstourné med »Selma Lagerlöf og hendes digtning» og, som jeg haaber, vundet mange venner her i Norge for denne eders store forfatterinde. Ialfald har mit foredrag gjort lykke overalt, og jeg føler mig overbevist om, at jeg skylder Selma Lagerlöf denne min succès. Et slikt emne måtte jo inspirere selv en uövet foredragsholder.

Efter at jeg et års tid stadig havde været beskæftiget med at læse Selma Lagerlöfs böger, begyndte jeg i höst at skrive på en artikel om dem, idet jeg samtidig forsøgte at skrive en slags biografi af forfatterinden, støttet til nogle få oplysninger, hun selv var så elskverdigg at gi mig, og til hendes »Fortælling om en fortælling». Denne er som bekjendt skrevet for den svenske forfatterforenings bog »Når vi började» og med forfatterindens tilladelse oversat til norsk for »Verdens Gang» sidste sommer.

Jeg havde nærmest tænkt at anbringe min artikel i et eller andet tidsskrift. Men eftersom jeg skrev — jeg begyndte med »Gösta Berlings saga» og gennemgik alle hendes böger i den orden hvori de var udkommet — skjönt jeg at dette vilde bli alltför langt for en tidsskriftsartikel, og fik så den idé at forsøge at holde det som et foredrag. At dette var en heldig idé, viser resultatet i det jeg nu har holdt foredraget på syve forskjellige steder og altid fåt flere og flere tilhørere. Emnet trak dog ikke fra først af. Overalt sa man: Det emne er for fjernliggende for et almindelig populært foredrag. Det vil bare passe for de specielt literært interesserede. »Nej,» svarte jeg, »det er ikke for dem. De vil selv kjende og forstå Selma Lagerlöf. Min hensigt er netop at gi en populær fremstilling af hende for dem, som enten slet ikke eller bare ganske flygtig kjender hende.»

»Vel, forsøg!»

Og jeg forsøgte. Og fik altid publikum med mig.

Vi har her i Norge noget vi kalder arbejderakademier. Rimeligves har man i Sverige en lignende institut med statsunderstøttede, populære foredrag, egentlig bestemte for arbeidere, som jo også navnet antyder. Men de er godt besøgte af alle klasser og er nu overalt oprettede her i landet, både i byerne og i de større landsbygder. I disse har jeg så, på et par undtagelser nær, holdt mit foredrag om Selma Lagerlöf og har der fundet et interesseret og intelligent publikum. På min sidste tourné var jeg også i Trondhjem og havde den glæde at ha fuldt hus og megen tilslutning til mit foredrag der.

Som rimeligt kunde være, faldt talen overalt hvor jeg kom på Selma Lagerlöf, og interessant var det for mig at høre alle de forskjellige udtalelser om hende. Kjendt var hun naturligvis overalt, også på landsbygderne, da man nu har begyndt at indkjøbe hendes böger till folkebibliothekerne. Der står respekt af hendes navn. Men det er endnu langt frem til at hun er egentlig trængt gennem og blit hvad man kalder populær. Hun har så at sige sin menighed her i Norge, en menighed, som slutter sig varmt til hende og er fuld af beundring over hendes eiendommelige talent, over hendes overstrømmende rigdom på fantasi. Men medens det netop er hendes vidunderlige fantasi, som trækker denne hendes menighed stedse mere beundrende sammen

Förnämsta tvättmedel

äro och förblifva dock vid finare tvätt

HYLINS Ekonomi-Tvål

och vid gröfre tvätt (byk)

HYLINS Prima Tvätt-Tvål

om hende, er det just den, som stöder den store mængde fra hende. De fleste mennesker i vor nöckerne, forjagede tid vil væge sig mod en slig overdådig fantasiudfoldelse. De har ligesom ikke tid eller ro til at stanse og lytte til disse fantasifulde eventyr fra Selma Lagerlöfs malende pen.

Sa mange siger: »Ja — jeg har nok læst lidt af hende, har forsøgt mig på hende. Men jeg skjønner mig slet ikke på hende. Det er for rart. Så helt udenfor virkelegheden.

Når jeg så spør disse hvad di har læst af hende, svarer de næsten uden undtagelse: »Gösta Berlings saga». De faa af disse samme, som også har læst »Jerusalem», er straks mere villige til at beundre hende. Det er disse to böger, som er mest kjendte her.

Men saa siger jeg altid, at der må en vis *tålmodighed* til for at læse Selma Lagerlöf fra først af, for man har fåt tag på hendes eendommelige stil og fortællemåde. Jeg selv sat længe meget reserveret, da jeg første gang læste »Gösta Berling», indtil der pludseligt gik ligesom et lys op for mig: Nå *sådan!* Den går i den dur, i romantikens gamle, kjære valsetakt!

Og så blev jeg med en gang så forunderlig *ung* tilsinds og gav mig hen under Gösta Berling, den uimodståelige!

Og således er jeg vis på at det vilde gå mange, der efter et flygtigt gjennemsyn lægger »Gösta Berling» bort, om de bare gav sig lidt mere tid med den.

De fleste af Selma Lagerlöfs böger kræver nemlig et arbeide også fra læserens side. Som nu f. eks. »Antikrists mirakler». Hvor chaotisk forekommer den os ikke ved første gangs flygtige gjennemlæsning. Man begynder med at finde, at den er et eneste virvar af alt muligt mellem himmel og jord. Og man ender med at finde, at den er en velordnet række af storslagne tanker, indhyllet i pragtfuld lyrik.

Jeg har i mit foredrag sagt, at man fristes til at kalde hver enkelt af Selma Lagerlöfs böger for den mærkeligste; men »Antikrists mirakler» er kanske virkelig den mærkeligste.

Når jeg så forsøger at klassificere disse mennesker, hvis udtalelser om Selma Lagerlöf jeg har hørt, så kommer jeg til det resultat, at de som beundrer hende, det er nu for det første de *kunstforstandige*. Ingen, som forstår sig på kunst og elsker den, kan undgå at bøje knæ for Selma Lagerlöfs blændende og ciendommelige kunst.

Der næst tror jeg, at man for at tiltales af hende må eie en vis sjælens *naivitet*, eller ialfald sympathisere med denne egenskab. Der gives i vor tid, som endnu ligger så nær 1880-årenes strenge realisme og tvilesyge, forholdvis få, som kan gi sig hen i en Selma Lagerlöfs idealism og skjönhedsfyldte romantik. Man finder den vakker, og man vilde gjerne la sig rive med af den, men der sidder en splint i öiet på så mange endnu — de kan ikke.

Interessant er det også at lægge mærke til, at somoftest beundrer man hende kraftigt, eller også slet ikke. Det viser det usædvanlige ved hendes begavelse, det egenartede. Hvad der har glædet mig mest i min propaganda for Selma Lagerlöf er, at alle *de unge*, jeg har git hendes böger at læse, de har *straks* været med. Dette anser jeg for et meget godt tegn. Ufordærvet ungdom har somoftest et aldeles rigtigt instinkt ligeoverfor böger.

Det samme har jeg lagt mærke til med Charles Dickens, også en af mine yndlingsforfattere. Opvekser man så at sige med ham, *må* man elske ham, men det er meget almindeligt, at de, som i en modnere alder begynder at læse ham, ikke finder sig tiltalde af ham eller forstår sig på hans uforlignelige humor. Også lige overfor Dickens gjælder nemlig dette om sjælens naivitet, og den finder man jo lettest hos de unge.

Mon ikke alle de *virkelige* digtere har eiet dette naivt umiddelbare, som er i slægt med ungdommen?

Jeg tænker på Selma Lagerlöf, på Björnson, Vergeland og Dickens. Men så tænker jeg igjen på Goethe, Shakespeare, Ibsen — og blir nok nødt til at indrette flere klasser for de »virkelige» digtere!

Tilslut kunde jeg ha lyst til at fortælle, at uagtet jeg sætter »Jerusalem» høiest af Selma Lagerlöfs böger, fordi den gir det kraftigste og alsidigste udtryk for hendes talent, så elsker jeg personlig mest flere af hendes nydelige småting i »Osynliga länkar» og i »Drottningar i Kungahälla». Noget så klassisk skjönt som »Astrid» kan jeg ikke tænke mig. Ligeledes alt hvad hun kalder »Legender». Hvor ligger ikke disse glimrende tilrette for hendes pen! Dette lidt fjerne, uvirkelige, med de malende stemninger over sig. Hvad gir man mig vel for legenden om »Catarina af Siena»? At læse den er som at sidde i en gammel deilig domkirke og la fjerne tiders naive mystik sine ind til os gennem de hvævede vinduers farvede glas.

Storslagen er også »Legenden om fågelboet» og »Gamle Agneta», mens det er yderlig fornøieligt i »Morbror Ruben» at få en prøve — den eneste — på hendes humor, så sprudlende i al sin ro og enkelhed.

I mit foredrag har jeg fortalt om »Morbror Ruben», og han undlader aldrig at gjøre lykke. Underligt at hun ikke oftere spiller på den streng, siden hun altså også eier humorets kostelige gave. Ingen streng er taknemligere at spille på end den humoristiske. Den har altid sit publikum.

Ja, lykkeligt det land, som eier en digter som Selma Lagerlöf!

Og lykkeligt for os kvinder, at denne digter er en kvinde! For lange tider vil hun nemlig ha slået en pæl gennem den sats, at ingen kvinde nogensinde når *det høieste* i digtningens verden.

FRÅN EN HUSMOR PÅ LANDET.

VID GENOMLÅSANDET af »fru Evas hushållspengar» i sista Idun kände jag mig solidarisk med »mor Karlsson». Skillnaden är blott den att jag bor på landet, har en bokhållare till man, samt att jag före mitt äktenskap varit lärarinna. Min man har 1,000 kr. i lön, husrum och ved. 100 kr. afgå till skatter, vi ha således 900 kr. att lefva af. »Det kan man väl lefva af på landet,» hör jag tusen af Iduns läsarrinnor utropa. Stadsbon och synnerligast stockholmaren har den fasta öfvertygelsen att på landet kan man nästan lefva af den friska luften! Ja, frisk luft är en skön sak, men bra lättmålt. Nästan all mat är dyrare på landet än i staden och så får man aldrig det man vill ha, utan får

taga det som finns att tillgå. Aldrig kan jag här köpa kött, ägg, smör billigare än i staden, ty bönderna här äro så förståndiga, att de alltid taga reda på priserna i staden. Mjölken här är billigare. Fisk få vi aldrig se, så den har intet konto i min hushållsbok.

Fläsk, gammalt kokött (heter, då det blifvit slaktadt, oxkött) samt sill, det är »softet» för s. k. bättre folk på landet. Specerier äro mycket dyrare här än i Stockholm.

Jag säger som »mor Karlsson». »Jag vet ej, hur jag hushållar,» men går ihop gör det, då man knogar från arla och till serla. Hyad en mamma kan arbeta otroligt för de sina. Jag har nu i 5 år haft hushåll (aldrig haft någon jungfru) och hinner nu utföra dubbelt så mycket arbete som första året, nu se'n jag blifvit så väl tränad. Detta arbete drar aldrig ner mig till en själlös arbetsmaskin, utan är mitt lif nu mycket rikare än förr, då jag blott hade mig själf att tänka på.

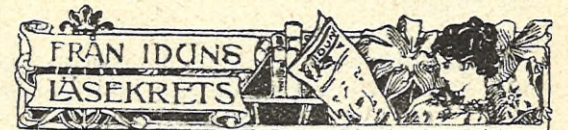
Jag liksom »mor Karlsson» går upp vid 5-tiden, ofta tidigare. Tre rum skola städas och eldas, grisar och höns ha mat, barnens kläder omses, tvättas litet åt den lilla minsta, spolat litet till väfven — det är mina morgonsysslor.

Vid sjutiden vakna min man och våra 3 småtingar, kaffe och välling bjudas; toilett, sängkammarrens städning och lagad varm frukost kl. 9.

Två timmar dagligen läser jag med min största flicka och sticker då strumpor med detsamma, likaså läser jag alltid dagens tidningar på samma gång jag sticker. Ett ord till alla arbetande mam-mor landet rundt: »Låt om oss ej förtrötta att arbeta för våra barn!»

Jag tror att vi då vi pyntat våra hem, skött våra barn och väl fyllt vår plikt, vi gjort lika mycket för vårt land och för samhället som den kvinna, hvilken talat sig trött i kampen för »Kvinnans politiska rösträtt», »Tjänsteflickornas fackförening» och hvad de nu alla heta. Välsignelse öfver alla goda hem, alla goda och pliktrogna mödrar!

N. J.

»I NATIONALDRÄKTSFRÅGAN.»

KÄRE KULLA! Jag håller så innerligt med er i alltsamman. Oafsedt det vackra i saken att vilja återupplifva det nationellt egendommiga, huru oändligt bekvämt vore det ej att ha ett par tre dräkter, som ej vore underkastade modets obeständighet, och så billigt sedan, inga förlegade, omodärna klädningar, som förarga en hvar gång man öppnar sitt klädsåp. Och så en god sak till: fullständigare nivellering i fråga om social åtskilnad, fastän icke är det numera så mycket kläderna, som göra den, med dem har människor ju lättast att likna hvarandra, utan fastmer bildning och uppfostran, hvilka göra rangskillnaden. Ack, skall någonsin den tid komma, då däruti alla bli jämbördiga, nog har det ljusnat mycket i vårt kära land, men ännu återstår så mycket.

Men nu filosoferar jag mig bort från frågan, låt oss tänka på de förnåma, rika och, det måste fram, *tongifvande* damerna, icke tror jag de på allvar afsäga sig rätten att variera sina dräkter och utveckla all den lyx och det raffinement de behaga. Det är ju bedröfligt, men ej dess mindre sant, att detta med modet och kläderna för en del bildar hufvudintresset i deras tillvaro. Hvad de stackarne blefve ledsnå, om klädesfrågan så förenklades! — Och så, när man komme utom sina egna landamären, att betraktas som ett slags besynnerlig inföding, nej, det hade åtminstone ej jag mod till, och konsekvent skulle man ju vara.

Nu kommer jag till frågan om det andra könet: tror ni de vore beredvilliga att med högviktigt min gå på sina kontor, banker etc., i gula knäbyxor, korta jackor m. m., äldre, korpulenta herrar kanske, o nej, nej, jag vill inte se dem! Tror ni ej att nationaldräkten bäst passar en kroppsarbetande befolkning, hvars figurer ej så deformerar med åren af för hög diet och för litet motion, som nu så ofta är fallet inom de högre klasserna. Och om nu herrarne ej ginge in på reformen, hvilket jag tror blefve förhållandet, då de, enligt min uppfattning, äro betydligt mera konservativt anlagda än vi fruntimmer, så ser jag en mycket disharmonisk blandning af herrar i frack och chapeau (bas), dansande med och konverserande små kullor, vingåkersflickor m. fl. Kanske tedde det sig rätt pikant, men något maskeradaktigt är jag rädd.

Och sedan våra bostäder, vår möblering, vårt lefnadssätt — intet af allt detta komme att harmoniera med dräkterna, jag är rädd vi finge svårt att finna oss till rätta i dem, kände oss »utklädda».

Nej, med all aktning och pietet för en gångens tids kultur, jag tror ej den kan få *verkligt* och *varaktigt* lif igen, låt den i frid hvila på museerna, det som har gått kommer ej åter. Modernerna äro böljor också de, af tidernas väldiga strömningar, och vårt lilla folk kan nog ej hålla dem tillbaka.

»LANDTFLICKA I SKÅNE.»

Då G. S.' inlägg i nationaldräksfrågan röjer en något oriktig föreställning om Sv. Kv. Nationaldräktsföreningens arbete, ville jag härmed bedja upplysningsvis få nämna, att denna förening som önskemål uppställer, att »medlem helst väljer sin födelsebygds nationaldräkt eller en, som på sin ort blifvit bortlagd eller den af föreningens komponerade s. k. »Allmänna svenska nationaldräkten». Af detta framgår, att föreningens syftemål just är, att så många som möjligt af våra vackra folkdräkter åter måtte komma till heders och ej att gynna ett fåtal af dem. I mitt inr. 4 af »Idun» införda inlägg omnämner jag visserligen Österåkersdräkten och den allmänna dräkten såsom de enda, som mig veterligen af föreningsmedlemmar *anlagts*, d. v. s. upptagits till *ständigt bruk*, men det utesluter ju ej, att många medlemmar, som ej anlagt men väl för någon gång använda nationaldräkt, valt andra.

M. J.—N.

KUNGL. TEATERN. Säsongens fjärde symfonikonserter, som gafs till förmån för k. Hofkapellens pensionsinrättning, hade fyllt operans salong så godt som till sista plats. Haydns graciösa och alltid gärna hörda b-dursymfoni fick ett fint afmejsladt utförande och försatte genast publiken i stämning. Mindre anslående blef nästa stora orkesternummer, den symfoniska dikten »Penthesilea» af österrikaren Hugo Wolff. Penthesileas olycksbringande kärlek till Achilles, som utgör tonmålningens kärna, hade föranlett tonsättaren att tillgripa orkesterns både möjliga och omöjliga klangeffekter för att tolka lidelser, vainsinne och förintelse, och om man än måste skänka sitt erkännande åt komponistens förmåga att skickligt begagna sig af den moderna orkester teknikens resurser, blef behetsintrycket i alla händelser besvikande. Bäst voro andra satsen och begynnelsen af den första.

Slutnumret, Beethovens »femte», denna strålande tondikt från en af gudliga ingifvelser fylld sångarsjäl, ersatte emellertid helt den njutning, som gått till spillo under åhörandet af det föregående numret.

Programmets vokala del upptog en aria ur Händels »Messias».

SÅNGSÄLLSKAPET T. T:s matiné påskdagen i Musikaliska akademien slog särdeles lyckligt ut och visade ånyo, att denna elitkör af sångare från våra teatrar äger goda förutsättningar att främja vår manskörsång. En smula moderation i körstämmornas anlopp vid fortställena skulle emellertid vara gagneligt då och då och ge ännu mera adel åt utförandet. Programmet var omväxlande och förträffligt valdt. Hrr *Svedelius*, *Schücker*, *Mandahl* och *Adami* sjöngo ypperligt en del solonummer, hvarjämte hrr *Wallgren*, *Bergström* och *Lund* utförde soli i några af köerna. Hrr *Wallgren* gjorde furor med sitt öfverväldigande ståtliga utförande af barytonsolot i »En sangers bön», som bland andra nummer bisserades.

Slutligen gäfvos ett par extranummer, innan den förtjusta publiken kunde förmås att utrymma salen.

ORGELKONSERT gafs nyligen i Klara kyrka af dess organist hrr *Gustaf Hägg*, hvars numera ärligen återkommande konserter härstädes alltid kunna påräkna en intresserad och tacksam publik. Programmet, som äfven denna gång var väl sammansatt, inleddes med en konsert af Händel för orgel, stråkorkester och oboe, hvaraf särskildt adagiosatsen var synnerligt anslående. I slutnumret, en praktfull orgelkonsert af den framstående och moderna orgelkomponisten Enrico Bossi, deltog äfven den med horn och pukor förstärkta stråkorkestern. Den senare stod under

ledning af hrr *Aulin*, hvilken därjämte förträffligt utförde ett largo och en menuett af Mozart. Utmärkt biträde lämnades ock af fru *Afzelius-Bohlin*, hvars ståtliga stämma gjorde sig väl gällande i ett »Ave Maria» af Rheinberger och Foronis välbekanta och melodiosa »Offertorium». Hrr Hägg spelade vidare en orgelsonat af Leipzigerorganisten Piutti och en egen komposition »Aftonfrid». Genom denna konsert ger hrr H. nya vittnesbörd om sina solida egenskaper i behandlingen af sitt tacksamma instrument.

SKAPELSEN, Haydns välkända oratorium, uppfördes som vanligt härstädes långfredagen i Östermalms kyrka med biträde af några af våra främsta lyriska artister, fru *Hellström*, hrr *Wallgren* och *Malm m. fl.*, i solopartierna.

Det populära tonverkets skönhet gjorde nu som alltid djupt intryck på publiken, som till trängsel fylldes templet.

ÖSTERMALMSTEATERN hade annandag påskpremiär. Det var pariserdetektiven och brottmålsromanskribenten Paul Févals skickligt hopfogade skådespel »Den puckelryggige», en gammal bekant för stockholmarna för öfrigt, som uppfördes med en framgång, hvilken utan öfverdrift kan kallas stormande. Det är ju äfven helt naturligt att den stora publiken måste trivas tillsammans med dessa underbara gascognare, tappra, humoristiska och ädelmodiga som ingen annan, och hvilas uppgift det är att beskydda de värnlösa, öfverlista och affilva skurkarne. Det stora äfventyrsstycket med sina rörliga scener, sina i natt och månken blixtrande klingor och sin ofta bravurmässiga dialog fick ett godt utförande. Särskildt utmärkte sig hrr *Hagman*, *Deurell* och *Wahlbom* samt fröken *Kumlin*. De blevo publikens favoriter, och deras sällsamma öden därborta på Östermalmsteaterns tiljor komma helt säkert att länge förskaffa dem varmt deltagande åskådare.

EN NY VIS- OCH SAGOAFTON gafs nästlidna onsdag af fru *Ebba Sjögren*, som denna gång bjöd på ett alltigenom helgjutet program. Detta upptog nämligen visor och sagor uteslutande af fröken *Anna M. Roos*, hvilken här ock visade sig vara en lycklig tonsättarinna, i det hon komponerat musiken till sina sånger med undantag af två, till hvilka ingen mindre än *Emil Sjögren* satt musiken. Till sagorna förevisades skioptikonbilder efter laveringar af *Stina Beck-Friis*. Det fulltaliga auditoriet, till hufvudsakligaste del bestående af ungdom med mammor och tanter, visade genom lifigaste bifall och stor munterhet sin synnerliga belåtenhet med det hela.

UR LIVVETS KOMEDI. SKISS FÖR IDUN AF INEZ STRÖM.

HÄRADSHÖFDING BRATT hade börjat känna vissa ansatser till mjältsjuka. Ungkarlslifvet började förefalla trist och enahanda och erbjöd icke längre några lockande eller nya resurser, ty ehuru han fört ett gladt och luxuöst ungarlslif, hade han dock midt i dess frihet och ombytlighet bevarat smaken för ett visst dekorum och en viss vanornas regelbundenhet.

Lederna af glada ungarlar glesnade och fylldes undan för undan, men häradshöfding Bratt införlifvade sig med lätthet i alla växlingar. Med de stabila eller nya stallbödderna lefde han friskt undan, hos de deserterande stod han fadder vid barndopen och pryddes sin plats vid middagsbordet. Han var glad och eftersökt af alla.

Allt efter som tiden led och det ena ungarlskotteriet upplöstes efter det andra, blef han småningom en af de äldste i lagen. Så fick han en vinter en svår lungkatarr, som tvingade honom att afhålla sig från allt sällskapslif och beröfvade honom hans friska humör. Han trädde med otålighet golven i sin eleganta våning och betraktade med halft fientliga blickar sina kära pretiosa och kuriosa, det var, som om han erfarit något slags känsla af identitet med dessa underliga figurer, herdar och mandariner i porslin och brons, som stått där så prudentliga och oföränderliga dag efter dag, år efter år, och blott låtit livvets ström brusa förbi sig.

Fastän Bratt snart nog var återställd och kunde återtaga sina förra vanor, var han dock inte fullt densamme som förut, ty han hade erfarit en stark kännning af ensligheten af det lif han förde, samt en förkänsla af kommande dagars krämpor och dysterhet.

Så småningom upptäckte han, att han egentligen inte trufdes i de yngre årgångarnas ungarlslag. I sina jämnåriga gifta sällskapsbröders familjekretsar var han alltjämt eftersökt och upp-

buren, men i äldre familjer med giftasvuxna döttrar var han däremot icke längre så eftersökt. Man hade upphört att räkna med honom, så tydligt hade hans ungarlsstendenser — trots att han var föga mer än fyrtio år — gifvit sig tillkänna. Och bland yngre öfverlöpare från ungarlsleden värfvade man honom i allmänhet ej för sitt familjenumgänge. Hans sociala betydelse visade onekligen fallande tendenser, och han hade, som sagdt, fått ett varsel om att ungarlslifvet hade sina fransidor och för gamla dagar endast hade att bjuda på ödslighet och olust.

Hans tankar och funderingar började riktas på det heliga äkta ståndet. Med en försiktig spekulants väl bemantlade intresse började han se sig om bland stadens unga damer, af hvilkas yngre uppsättningar häradshöfding Bratt lämnats helt och hållet utom beräkningen för alla äktenkapliga funderingar.

Bratt var emellertid besluten att utvälja en ledsagarinna bland de yngres skara, ty han ville i sin blifvande hustru finna en mjuk och bildbar lera, som låte sig formas och affilas af hans egen hand.

Så föllo hans blickar på Amy Billberg, och ju mer han iakttog henne, ju mera kände sig hans beräknande klokhet såväl som hans fäfänga tilltalade af att i henne tänka sig den blifvande fru Bratt. Fraiche och söt, förenande glädthet med ett mjukt och behagligt väsen, föreföll hon honom liksom enkom lämpad för honom. Amys mor var änka, och de lefde på en tämligen blygsam pension, men Bratt behöfde icke se på någon hemgift; det snarare tilltalade honom, att hans blifvande hustru skulle få honom att tacka för allt, ett utsökt hem, ett komfortabelt lif och en ganska framstående social ställning. Och som Amy var af god familj, fanns intet att invända mot hans val, utan han beslöt att skrida till handling.

Som Bratt under husfaderns lifstid umgäts i det Billbergska huset, blef det honom lätt att närma sig änkan. Denna upptog mycket nådigt hans närmanden. Icke heller Amy hade det ringaste att invända emot att en gammal bekant till hennes pappa visade henne uppmärksamhet och beredde henne små nöjen och lustbarheter. Hon tog med förtjusning emot hans konfektpåsar och teaterbiljetter och hade heller intet att invända mot hans sällskap och beskydd på ett par subskriberade baler, som han förmått hennes mamma att med henne bevista. Och då Bratt gjorde sina uppvaktningar hemma hos modern, återgäldade Amy hans uppmärksamheter med tusen små älskvärdheter. Hon bjöd honom hans tékopp, och hon såg honom till godo med ett så näpet och behändigt behag, att det beredde honom ett verkligt nöje att tänka sig henne gå omkring och styra och ställa i hans våning samt omhulda honom med sin ömhet och sina omsorger. Förut hade han aldrig tilltalats af tanken att för en kvinna upplåta sin ostörda frid och frihet samt halva äganderätten till sitt hem och sina kuriosa.

Allt artade sig således på bästa sätt för fullföljande af häradshöfding Bratts äktenkapliga planer. Men när julen nalkades, lade sig ett oväntadt hinder i vägen för desamma. *Otto Hjelm*, en ung läkarekandidat, som kommit hem till staden för att jula, uppenbarade sig, på ett för häradshöfding Bratts i hög grad störande sätt, i tid och otid vid fröken Amys sida. Det blef en ypperlig glanskis och Amy ådagalade en så passionerad ifver för skridskosporten, att hon aldrig anträffades hemma, om Bratt vid ljusan dag gjorde hennes mamma sin uppvaktning. Och förlade han sina besök till kvällen, hände det som oftast, att kandidat Hjelm med den obesvärade och privilegierade minen af gammal bekant i huset samtidigt hälsade på. Ehuru Bratt icke på mången god dag känt något intresse för issporten, visade han sig dock emellanåt på skridskobanan, men endast för att få bevittna huru Hjelm flög i väg öfver isen, förande Amy framför sig, justerade remmarne på hennes skridskor, eller på eller utom »ytterkant» slog sina eleganta kretsar kring den tilltänkta fru Bratt. Lilla Amy tillkastade häradshöfdingen ett och annat ord eller leende, så flög hon öfver till andra sidan af skridskobanan, och begaf sig Bratt dit, fick han sig på nytt ett älskvärdt ord eller leende och vips var hon öfver vid den andra sidan igen.

Snart fann sig Bratt icke stort bättre behandlad af den utvalda, då de sammanträffade under tak. Hon började att smått retas med honom och säga honom små impertinenser, hon ömsom flydde honom och ömsom lockade honom till sig i ystert koketteri, allt efter som hon hade lust att väcka eller lisa den unge kandidatens svartsjuka.

(Forts.)

KÖKSALMANACK

Redigerad af

ELISABETH ÖSTMAN,

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 10-16 APRIL 1904

Söndag: Sparrispuré; fiskkroketter med champignonsås; plommonspäckad svincarré med äppelmos och brynt potatis; apelsinkräm i korgar.

Måndag: Boeuf à la mode med potatis; blåbärskompott med gräde.

Tisdag: Brynt salt färbringa med brynta kålrötter; hafresoppa.

Onsdag: Vegetariansk jordärtskockspuré med rostadt bröd; stekt sik med stufvade turksa bönor.

Torsdag: Ärtor med fläsk; gräddmunkar med sylt.

Fredag: Köttfärs med potatis och brynta morötter; rabarberpaj med vaniljsås.

Lördag: K k. fläskkorf med potatis; nyponsoppa med vispad gräde.

RECEPT:

Sparrispuré (f. 6 pers.). 425 gr. färsk eller 1/3 lit. konserverad sparris, vatten, salt, 2 lit. buljong, 1 msk. smör, 2 msk. mjöl, salt, hvitpeppar, socker, 2 äggulor, 1 dcl. tjock gräde.

Beredning: Användes färsk sparris afskåras sparrisknopporna och förvällas i saltadt vatten samt serveras i soppan. Den öfriga sparrisen skäres i bitar, förvällas i saltadt vatten och får afrinna. Är sparris konserverad, afskåras knopporna och läggas direkt i sopp-skålen, när soppan är färdig. Resten af sparrisen skäres i bitar. Den förvällade eller sönderskurna sparrisen påsättes i den kokande buljongen och får koka 2

tim., hvarefter den passerar. Smör och mjöl sammanfråsas, den passerade purén tillsättes litet i sänder och soppan får under rörning, koka 10 min. Den afsmakas med kryddofna. Äggulorna och grädden uppvisas i sopp-skålen och purén tillslås under kraftig vispning. Sparrisknopporna illäggas och soppan serveras.

Fiskkroketter (f. 6 pers.). 3/4 kg. grädda, 1 msk. salt, 1/2 tsk. ättika, 1 lit. vatten, 3 msk. smör (60 gr.), 4 msk. mjöl, 2 dcl. fiskspad, 2 dcl. gräde, salt, hvitpeppar, 1 äggula.

Till panering: 2 ägg, 2 kkr. stötta skorpor.

Till kokning: 3/4 kg. flottyr.

Beredning: Gäddan rensas, fjällas ej, sköljes väl och torkas, samt ingnides med saltet och ättikan. Den lägges i varmt, saltadt vatten och får koka tills fenorna lossna, då den genast upptages ur spadet och skinet afdrages. När fisken är kall, skäres den i tärningar och alla ben borttagas noga. Smör och mjöl sammanfråsas, fiskspadet och grädden tillsätts, litet i sänder och säsen får koka 10 min., under flitig rörning, hvarefter fisken, den uppvisade äggulan och kryddorna tillsätts. Massan utbreddes på ett fat att kallna. Af den stelade massan formas aflängt runda kroketter som rullas i stötta skorpor, doppas i vispadt ägg och rullas åter i stötta skorpor. Kroketterna böra därefter ligga ett par timmar att hårdna och kokas sedan gulbruna i flottyr. De uppläggas på gräppapper att afrinna och serveras med champignonsås.

Apelsinkräm i korgar (f. 6 pers.). 9 apelsiner.

Kräm: Skalet och saften af 2 apelsiner, 150 gr. krossocker, 4 äggulor, 1 dcl. gräddmjöl, 1 msk. sherry, 3

gr. citronsyra, 4 dcl. tjock gräde, 6 blad gelatin, 2 msk. hett vatten.

Beredning: Stora, vackra apelsiner tvättas väl och torkas. På två tredjedelar af apelsinen tages skalet bort med undantag af 1 cm. bred remsa. som får bilda grepe. Fruktkötet tages ur väl med en silfversked, och korgens kanter samt grepen klipptes i vackra uddar. Korgarna läggas i kallt vatten 1/2 tim., få afrinna och fyllas med apelsinkräm, som beredes på följande sätt. Apelsinerna tvättas, torkas och skalen afrivas mot sockret. Äggulorna och gräddmjölen vispas tillsammans i en kastrull tillika med sockret och den väl silade apelsinsaften. Blandningen får sjuda under kraftig vispning. Kastrullen aflyftes och vispningen fortsättes tills krämen afsvannat, då sherryn, den fint stötta citronsyran och den till hårdt skum slagna grädden tillsätts. Sist nedröres försiktigt det sköljda och i 2 msk. hett vatten upplösta gelatinet. Korgarna fyllas med krämen och ställas på svalt ställe, så att krämen stelnar.

De garneras sedan med vispad gräde och serveras med mandelberg eller bisquits.

Resten af krämen upphålles i gelskål.

Boeuf à la mode (f. 6 pers.). 3 kg. innanlår eller fransyska, 2 hg. späck, 1 1/2 msk. salt, 1/2 tsk. stött hvitpeppar, 3 msk. smör (60 gr.), 1 1/2 lit. svag buljong eller vatten, 6 kryddpepparkorn, 2 nejlikor, 1 portugisisk lök, 3 fnörötter, 1/2 dcl. franskt vin, 1/2 dcl. konjak.

Sås: 2 msk. smör (40 gr.), 4 msk. mjöl, köttjus, 1 tsk. soja.

Till garnering: 5 stora glacerade portugisiska lökar.

Beredning: Köttet, som bör haf-

va hängt omkr 2 dagar, bultas väl och tvättas med en duk doppad i hett vatten. Späcket skäres i strimlor, hvilka doppas i en blandning af hvitpeppar och salt, och härmed späckas steken med en spetsig knif i täta, jämna rader. Köttet gnides in med resten af kryddorna. Smöret brynes i en stekgryta, steken nedlägges däri och brynes vackert på alla sidor, hvarefter den kokande vätskan spådes på. De hela kryddorna tillsätts jämte den ansade löken och morötterna, vinet och konjaken, och köttet får sakta steka med tätt slutet lock, omkr. 3 tim. Det vändes ett par gånger under stekningen.

Köttjusen silas och skummas, smör och mjöl sammanfråsas, köttjusen påspådes litet i sänder under flitig rörning och säsen får koka 10 min., hvarefter den afsmakas med sojan.

Steken skäres i tunna skifvor, bejutes med litet af säsen och garneras med de sönderskurna morötterna och de glacerade lökarna samt serveras med pickels eller pressgurka.

Köttfärs (f. 6 pers.). 6 hg. benfritt oxkött 1 hg. späckfläsk, 2 ägg, 3 kkr. gräddmjöl eller vatten, 1/2 kkr. stötta skorpor 1 msk. salt, 1/2 tsk. hvitpeppar, 1 msk. fint hackad portug. lök, 1/2 msk. smör (10 gr.).

Till pensling: 1 äggghvita, 2 msk. stötta skorpor.

Till stekning: 2 msk. smör (40 gr.), 1/2 lit. kokande buljong eller vatten. **Sås:** 1/2 msk. smör (10 gr.), 1 msk. mjöl, köttjus, 1/2 dcl. tjock gräde.

Beredning: Köttet tvättas med en duk doppad i hett vatten och skäres i tärningar, hvarvid alla senor och hinner borttagas. Späcket skrapas och skäres likaledes i tärningar samt drifves tillika med köttet 3-4 gånger genom köttkvarn. Därefter stötes färsen

i stenmortel tills den blir fin och smidig. Äggen och mjölken uppvisas, de stötta skorpona illäggas och få stå att svälla 1/2 tim. Löken fräses i smöret, skorpblandningen tillsättes matskedsvis i färsen, under det den arbetas 1 tim. Sist tillsätts kryddorna och löken, och färsen afsmakas noga. En långpanna smörjes med det kalla smöret, färsen illäggas och formas till en aflång bulle. Den penslas med äggghvitan och beströms med de stötta skorpona. Pannan insättes i ugnen. När färsen är brynt, spådes den med den kokande buljongen eller vatten, litet i sänder, och öfveröses omkr. hvar tionde minut. Till stekningen återgår 3/4 tim. Färsen upp-lägges på serveringsfatet och skäres i tunna skifvor.

Smör och mjöl sammanfråsas, köttjusen tillsättes litet i sänder, under flitig rörning och säsen får koka 10 min., hvarefter grädden tillsättes, och säsen får ett uppkok samt afsmakas.

Rabarberpaj (f. 6 pers.).

Mördeg: 3 hg. mjöl, 3 hg. smör, 40 gr. socker, 1 stort ägg, 6 dcl. färsk rabarber, 3 dcl. strösocker.

Beredning: Mjöllet siktas på bakbordet, smöret fördelas fint i mjöllet, sockret och ägget tillsätts och degen arbetas tillsammans med fingerspet-sarna samt ställes ut att bli kall. En bleckform eller tackjärspanna beklädes med hälften af degen. Rabarbern sköljes väl, skalas tunt, skäres i bitar och lägges i den beklädda formen. Resten af degen kaflas ut till ett lock och härmed betäckes pajen. Degkanterna höpfästas med äggghvita. Pajen gräddas i god ugnsvärme omkr. 3/4 tim. Den uppstjälpes, när den afsvannat och serveras med vispad gräde eller vaniljsås.

R. T. 70 13. S. H. Ödmanns A. T. 13 13.
DRAK-THE
1/2 kg. 3:50; 1/4 kg. 1:85; 100 gr. 75 öre; 50 gr. 40 öre.

För vårplanteringen.
Nu är tid att beställa rosor och offereras sådana till följande billiga priser. Stamrosor finaste sorter pr st. 2:50, 10 st. 25 kr. Låg-fördärlade finaste sorter pr st. 0:50, 10 st. 4:50, blott starka och friska plantor säljas. Begär prislista å öfriga plantskolealster.
J. L. STRÖM, Norrtelje.

Läs och märk!
Af alla ekmöbler fås de bästa från **Ekmöbelfabriken i Nyköping.** Begär prisk. Utställning: Vasagat. 7, Sthlm.

Rent KOKOS-SMÖR
säljes hos väl sorterade Specerier och Viktualiehandlande, samt i parti hos
LOVÉN & C:o, STOCKHOLM.
Observera det registrerade handelsmärket
ELEFANTEN.

Öfverblifna nummer af Iduns Handarbetstidning, från år 1903, 18 n:r, innehållande ett stort antal stiftfulla och moderna originalmönster realiserats till 1 krona pr st. om beloppet insändes i postanvisning till **Iduns exp.**

LEDIGA PLATSER
Enkel, anspråkslös flicka som vill åtaga sig att undervisa 2-3 flickor i vanliga skolämnen samt musik, får plats strax på landtegendom. Betyg och fotografi insändas till **E. G., Halmstad, p. r.**

Lärarinna
önskas instundande höst för utbildning af en flicka med god fallenhet för studier hvilken genomgått kurser, motsvarande allmänna läroverkens andra klass. Under det närmaste läsåret bör undervisning äfven meddelas åt en gosse, som är en årskurs senare utvecklad. Sökanden bör hafva genomgått högre seminarium och vara försedd med de bästa vitser. Den som kan meddela musikundervisning äger företräde. Svar jämte betyger och uppgift om lönepretentioner samt om möjligt, fotografi insändes till **»God familj»** under adress S. Gumelii Annonbyrå, Stockholm.

Hushållerska
skicklig i matlagning och i allt, som hör till ett landthushåll samt redbar, sparsam och ordentlig erhåller i vår plats i Vermland. Svar och betyg till **»Herrgård», Ulfby station.**

Till egendom ett par mil från Stockholm önskas till hösten lärarinna för 3 barn i ålder 8-12 år. Den sökande skall vara skicklig lärarinna, intressant och barnkär. Musik-kunnig har företräde. Svar med refer. och fotografi till **»Lärarinna 1904», Iduns exp.**

Ung, anspråkslös flicka, van vid husliga göromål och från godt enkelt hem, erhåller god plats i vår i finare pensionat. Svar till **»Godt hem»,** Föreningen, Kungsg. 35, Göteborg.

För lärarinnor, värdinnor, hushållsbiträden, hushållerskor, barnfröknar finnas platser söka. Nya Inackorderingsbyrå, Brunkebergsgatan 3 B. Etabl. 1887.

Bättre treflig flicka, kunnig i matlagning och sömnad får plats 1 Maj. Svar till **»Officersfamilj»,** Helsingborg, p. r.

Lärarinna önskas till hösten för två flickor om 10 och 11 år å gods i Sörmland. Norra Inack-byrå, Malmskilnadsg. 27, obs! ny adress, Sthlm.

God hjälp
i hushållet och vid vården af barn i skolåldern önskas af prästfamilj i stad. Lön första året 150 kr. (och fri resa). Svar med fotografi och referenser sändas till **»God hjälp»,** Iduns Exp.

En barnkär, snäll och ordningsvan bättre flicka, kunnig i hushåll, sömnad och handarbete önskas att vara behjälplig med barnens och hemmets vård. Svar jämte fotografi och löneanspråk torde snarast insändas till fru Landén, Grängesberg.

Plats finnes för Värdinna 25-35 år, Kassörska, Bokföreska, Flicka gå frun tillh. m. fl. Ej inskr.-afgift. 30 Lästmakareg. Stockholm, **J. Larsson & C:o.**

En barnfröken önskas.
Den som är van vid skötseln af späda barn har företräde. (Barnjungfru finnes.) Vidare meddelar fru Victor Rydin, Borås.

Bildad, enkel flicka för tillsyn af 3 års gosse, sömnad m. m. önskas genast. Svar med rek. och anspråk till fru Wessman, Tomtebod.

Barnfröken, snäll och intresserad af barn, erhåller god plats i affärsfamilj i Stockholm. Svar med fotografi och rekommendationer till **»Bosättningsaffären»,** Hornsgatan 2, Sthlm.

Vid Höörs samskola blir nästa hösttermin plats ledig för en **lärarinna**

i engelska och franska språken samt historia. Kompetensvillkor: afgangsbetyg från högre lärarinneseminarium eller högre elementarläroverk för flickor. Lön enligt lag. Ansöknings-tiden utgår den 30 april. Höör den 21 mars 1904. **Styrelsen.**

PLATSSÖKANDE

Undervisningsvan lärarinna, finska, med goda betyg och referenser, önskar från hösten pl. som hemlärarinna. Sv. t. »A. T.», Iduns exp.

Musikalisk undervisningsvan flicka, önskar plats under sommaranäderna. Svar märkt **»Värmländska»,** Karlstad p. r.

Emot fritt vivre önskar ung bildad norska (officersdotter) plats i familj att gå frun till handa eller som sällskap. Är kunnig i inom ett hus förefallande göromål. Svar till fr. Susanne Aas, Meltzersgade 3 IV, Kristiania.

Värdinneplats i aktadt hem på landet sökes af därtill van medelålders bildad kvinna. Vana vid slakt och bak, samt allt som hör till ett landthushåll. Moderlig vård ifall barn finnes. Bästa referenser. Svar märkt **»Plikt-trogen»,** Iduns exp., Stockholm f. v. b.

Som värdinna eller sällskap och hjälp hos äldre herre eller dam, söker en medelålders dam plats här i Stockholm. Goda referenser. Svar märkt **»1904»,** Iduns exp. Sthlm.

Plats önskar
en ung frisk Helsingiska i aktningvärd familj (häst prästgård) som hjälp åt husmoder. Är kunnig i matlagning, bakning, handarbete samt märkning m. m. Kan om så önskas biträda med skrifgöromål. Lön önskas. Svar emotes taktsamt till **»Familjemedlem»,** Iduns Exp. f. v. b.

Mot fritt vivre önskar ung, musik. flicka plats att gå frun tillhanda fr. maj-sept. Kunnig i matl., bak, piano, gyllenläder, träsnider. Svar till **»Vera»,** Iduns exp.

Hushållsven, bildad flicka, kunnig i matlag., bakning, sömnad, söker plats. Plikt-trogen, sparsam, glad. Svar **»Rask»** under adr. S. Gumelii Annonbyrå, Stockholm.

Huslig, bildad flicka söker plats. Är kunnig i matl., bakning, sömnad, handarb. m. m. Arbetsam, ordentl. Svar **»Gladlynt»,** Iduns exp. Gladlynt, ordningsam, hushållsv. bättre fl. söker mot fritt vivre pl. som sällskap el. gå frun tillh. i b. hem. Önskar anses som familjemedl. Svar **»Duglig»,** Malmö p. r.

Plats önskas i familj
af bättre anspråkslös flicka från landet, som är kunnig i matlagning, sömnad och musik samt villig deltaga i hvad som förefaller. Lön önskas. Svar märkt **»23 år»,** Sv. Telegramb. Annonafd., Helsingborg.

Mot fri resa, fritt vivre och 25 kr. önskar 6:te-klassist under sommarferierna läsa med munderärig. Svar emotes taktsamt inom 14 dagar till **»Sommarferier»** under adress S. Gumelii Annonbyrå, Stockholm, f. v. b.

Ung, bildad, musikalisk flicka önskar komma som sällskap och hjälp i fin familj i landsorten eller utomlands. Har i flera år varit i tjänstemannafamilj. Svar **»E. M.»,** S. Gumelii annonsbyrå, Stockholm.

20-årig bättre Norrlandsflicka önskar plats i fin familj som hjälp i hushållet. **»Hurtig»,** Piteå p. r.

En enkel, anspråkslös flicka önskar plats i finare familj, där barn finnes. Har genomgått handelsskolan samt van vid göromål i hemmet. Svar till **»Ellen»,** Hudiksvall p. r.

I finare hem på landet önskar bättre flicka, kunnig i hushållsgöromål, handarbeten och konstväfnad, plats som hushållsbiträde. Vill anses som medlem af familjen. Svar insändes före den 15 april till **»Ester»,** Norrköping.

Hushållsven ung flicka, som genomgått väf-skola och f. n. genomgått husmoderskurs vid Högre lärarinneseminarium, önskar aflönd plats öfver sommaren. Svar till **»22 år»,** Iduns exp., Stockholm.

Ung flicka af god familj, seminarieelev, önskar vistas i familj på landet under sommaranäderna mot att undervisa några timmar dagligen. Goda ref. Svar till **»Birgit 1904»,** Iduns exp.

Bättre flicka önskar plats som sällskap och hjälp åt äldre dam eller herre eller också som husföreståndarinnan i aktadt hem. Den sökande har förut mnehaft dylika platser, däraf en i nio år, och är van att med ordning sköta ett hem. Svar t. **»M.,** Linköping p. r.